

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA U MOLITVENOJ
OSMINI I TIJEKOM CIJELE 2024. GODINE

**Ljubi Gospodina Boga svojega...
i svoga bližnjega kao sebe samoga!**

40

**40. obljetnica Molitvene osmine
za jedinstvo kršćana u Zagrebu
na način višekonfesijskih postaja**

EKUMENA
Svezak 57

ISBN 978-953-11-1867-5

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001209526.

PAPINSKO VIJEĆE
ZA PROMICANJE JEDINSTVA KRŠĆANA
POVJERENSTVO »VJERA I USTROJSTVO«
EKUMENSKOG VIJEĆA CRKAVA

**LJUBI GOSPODINA BOGA SVOJEGA...
I SVOGA BLIŽNJEGA KAO SEBE SAMOGA**

(Lk 10, 27)

Uredio:
JURE ZEČEVIĆ, OCD

KRŠĆANSKA SADAŠNJOST
ZAGREB, 2023.

Slika na naslovnici:

Milosrdni Samaritanac, ulje na platnu, 1833., autori: Julius Schnorr von Carolsfeld, Ferdinand Olivier i Friedrich Olivier (<https://sammlung.staedelmuseum.de/de/werk/der-barmherzige-samariter>)

Preveo i uredio: Jure Zečević, OCD

Prijelom i design naslovnice i teksta: Jure Zečević, OCD

Nakladnik: Kršćanska sadašnjost d.o.o, Zagreb,
Marulićev trg 14

Tisak: Grafocentar, d.o.o., Sesvete, Sopnička 58

Naklada: 1.700

Tiskano u prosincu 2023.

Četrdeseta obljetnica Molitvene osmine za jedinstvo kršćana u gradu Zagrebu na način više-konfesijskih postaja

Ove 2024. godine zaokružuje se period od četrdeset godina prakticiranja više-konfesijskog i više-postajnog načina molitve u gradu Zagrebu. Prigoda je to da se, barem sažeto, prisjetimo toga Duhom Svetim nadahnutoga »ekumenskoga osvježenja« iz 1984. godine.

Zapisi o prakticiranju Molitvene osmine u gradu Zagrebu i Zagrebačkoj nadbiskupiji znatno su stariji. Nakon što je Molitvenu osminu nastalu 1908. godine, papa Pio X. odobrio već 1909. godine, te potom 1916. i papa Benedikt XV. preporučio svim katolicima, praksa molitvene osmine za jedinstvo kršćana zaživjela je i na hrvatskim prostorima uključujući i Zagrebačku nadbiskupiju.

Tako npr. – već okruglih šezdeset godina prije 1984. godine koje se ovdje spominjemo – generalni vikar zagrebačke nadbiskupije, Dominik Premuš, tekstom »*Svjetska molitvena oktava*«, objavljenom u *Katoličkom listu*, br. 2 od 10. siječnja 1924., godište 75/1924., na str. 24., poziva na sudjelovanje u molitvi za jedinstvo tijekom Svjetske molitvene osmine, uz preporuku nadbiskupa Antuna Bauera i biskupa Dionizija

Njaradija. Ipak, tada se radilo o monokonfesijskoj molitvi za jedinstvo na kojoj su sudjelovali samo katolici. Takve molitve, premda su imale ispravan cilj – jedinstvo kršćana, ipak su, kao i drugdje u svijetu, nicale iz mentaliteta isključivosti i odnosile su se na obraćenje i povratak »odludalih ovaca« u »pravu Crkvu«, pri čemu je svaka Crkva sebe držala tom »pravom Crkvom« i sjedinjenje je gledala kao povratak drugih odijeljenih kršćana u zajedništvo svoje vlastite Crkve.

Među onima koji su pridonijeli stvaranju drugačijeg mentaliteta u prakticiranju molitve za jedinstvo jest i francuski katolički svećenik Paul Couturier, koji se u više navrata između 1932. do 1937. zalagao za sveopću Molitvenu osminu (često se naziva i »Molitveni tjedan«) u kojem bi katolici, pravoslavci i protestanti za jedinstvo mogli moliti zajedno. U tom konceptu koji bi bio prihvatljiv za sve kršćane, ne bi se molilo za jedinstvo koje bi bilo »skrojeno po mjeri« bilo koje pojedinačne Crkve, nego jednostavno za ono i onakvo jedinstvo za koje je Isus Krist molio na posljednjoj večeri (*Iv 17, 11.20-23*), dakle za jedinstvo koje hoće Krist, u vrijeme kada ga on hoće i na način koji on hoće.

Zanimljiva je podudarnost da se upravo u ovogodišnjim materijalima za Molitvenu osminu izrijeком spominje ime Paula Couturiera i u

završnom blagoslovu koriste izričaji nadahnuti upravo njegovom molitvom za jedinstvo:

»Gospodine Isuse Kriste, ti si molio da svi budu jedno. Molimo te za jedinstvo kršćana po tvojoj volji i tvojim putovima. Neka nam tvoj Duh podari da osjećamo bol zbog podjele, prepoznamo svoju krivnju i nadamo se protiv svake nade.«

I naš glasoviti hrvatski teolog Tomislav Janko Šagi-Bunić napisao je 1968. tekst o potrebi preobrazbe prijašnjih oblika molitve za jedinstvo pod naslovom »Gdje smo s ekumenizmom« i podnaslovom »I stare molitve treba prožeti suvremenim shvaćanjima!«

»U našim molitvenicima nakane molitvene osmine formulirane su tako da im je na dnu ideja povratka ostalih kršćana u katoličko jedinstvo. To je svakako ispravna kršćanska ideja, jer smo mi u Duhu Svetome uvjereni da je Katolička Crkva u potpunom jedinstvu s Kristom, pa kako onda ne bismo željeli drugima da i oni to jedinstvo postignu? Ali makar su te nakane zaista kršćanske, one ipak nisu u duhu ekumenskom, jer onemogućuju da bi s nama zajedno mogli to isto moliti i odijeljeni kršćani... Ako sada još nisu te nove formulacije donesene, ne smijemo se ljutiti, jer nije odmah moglo biti sve provedeno« (*usp. Glas Koncila, br. 1/1968, od 9. siječnja, str. 3*).

No, poteškoća za prakticiranje zajedničke *više*konfesijske molitve nije bila samo u neadekvatno, pa i uvredljivo, oblikovanim molitvenim nakanama i obrascima, nego i u tome što su se na molitve za jedinstvo okupljali samo vjernici jedne Crkve, tj. što je narav te molitve bila *monokonfesijska*. Ako bi gdje gdje molitvi za jedinstvo kršćana prisustvovali predstavnici iz drugih kršćanskih Crkava, izvan vlastite zajednice, oni bi uglavnom bili tek »pobožno prisutni« (kao gosti) na, katoličkim, pravoslavnim ili protestantskim molitvenim bogoslužjima, ali oni nisu sudjelovali u samim molitvama, tj. molitve nisu bile ni po svojoj unutarnjoj naravi ni po izvanjskoj formi *zajedničke*. Najčešće bi domaći predmolitelj pozdravio prisutne goste iz drugih kršćanskih Crkava, a katkada bi i oni uputili svoju pozdravnu riječ vjernicima domaće Crkve. Svakako, i takve geste upoznavanja duhovne i liturgijske baštine druge zajednice kao i uzajamnog poštovanja vrijedne su i treba ih pozitivno vrednovati jer imaju pozitivan učinak na iskustvo međucrkvne i međuvjerničke blizine, ali takve su molitve za jedinstvo ipak i dalje bile dominantno vrednovane kao *monokonfesijske* a ne kao *zajedničke* u supstancijalnom eklezijalnom smislu. Svijest da kršćani iz većine različitih Crkava imaju očuvan dostatan stupanj jedinstva

vjere koji im, kao temelj, omogućuje da zajedno mole, još uvijek nije bila dovoljno afirmirana i rasprostranjena. Nova praksa višekonfesijskih postaja molitve za jedinstvo kršćana koja je uspostavljena u Zagrebu 1984. godine predstavlja stoga značajan ekumenski doprinos i pomak u izgradnji svijesti o zajedničkom karakteru molitve kršćana iz raznih Crkava. Znakovito je da je ta nova praksa molitve za jedinstvo kršćana na način višekonfesijskih postaja zapravo ponikla u povezanosti sa samim euharistijskim središtem i srcem Crkve, naime u kontekstu pripreme za Nacionalni euharistijski kongres te godine. Štoviše, može se reći da je praksa molitve za jedinstvo kršćana u Zagrebu na način višekonfesijskih postaja jedan od rezultata i plodova Nacionalnog euharistijskog kongresa.

Autor stalne rubrike *Pitanje sadašnjeg trenutka* u *Kani, kršćanskoj obiteljskoj reviji* (br. 2/1984, str. 5), svome je prilogu u veljači 1984. dao naslov: *Iznenadni ekumenski val*. Nakon što konstatira: »Doista ekumenska riječ kao da je dugo ovdje bila umukla a iole ozbiljnija ekumenska gesta kao da je bila nestala«, on nastavlja: »Sudeći međutim prema najnovijem događanju kao da je odjednom, gotovo neprotumačivo, iz krila domaće Katoličke Crkve konačno krenuo veliki dosada neviđeni ekumenski val. Tako je na

zadnjem sastanku Odbora za pripremu Nacionalnog euharistijskog kongresa rečeno: „Posebno je važno stvarati ekumensko ozračje, ne samo za moguće susrete, nego prije svega za redoviti i perspektivni suživot s pripadnicima drugih vjerskih zajednica...“ Nadalje, „Odbor je također pozitivno ocijenio već poduzetu akciju svoga tajništva za poticanje molitvene osmine za kršćansko jedinstvo u cijeloj zemlji a posebno za odgovarajući ekumenski molitveni hod po zagrebačkim crkvama“.

U tekstu se spominju Odbor za pripremu Nacionalnog euharistijskog kongresa i »akcija« njegova tajništva »za odgovarajući ekumenski hod po zagrebačkim crkvama«. S obzirom da je tajnik toga pripravnog Odbora bio mladi dr. sc. Antun Škvorčević, kasniji biskup požeški, zasluge za inicijativu, idejnu koncepciju i provedbenu organizaciju toga važnoga pomaka na području duhovnoga ekumenizma u gradu Zagrebu pripadaju ponajviše njemu kao tajniku i Odboru koji je sve to prihvatio i podržao.

S obzirom da je cilj ovoga teksta obilježiti 40. godišnjicu početka sadašnjega načina molitve za jedinstvo kršćana u Zagrebu na način više-konfesijskih molitvenih postaja, primjereno je barem sažeto se podsjetiti kako je to, prvi puta, konkretno provedeno te 1984. godine. I ovdje će

dobro doći opis već navedenoga autora rubrike *Pitanje sadašnjeg trenutka*. On nam ocrtava sažetu sliku te nove ekumenske molitvene prakse tijekom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana, kontrastiranjem s dotadašnjom praksom: »U Zagrebu se do ove godine ovo moljenje održavalo relativno nečujno u crkvi Majke Božje Lurdske, a sudjelovali su samo katolici. Ove godine je molitvena postaja bila svaki dan u drugoj Crkvi; osim katoličkih molitelji su pohodili još evangeličku i pravoslavnu crkvu te baptistički hram. Slavlje je završilo ekumenskom liturgijom na Kaptolu kod franjevac (zbog radova u katedrali) pod predsjedanjem zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Kuharića uz sudjelovanje nadbiskupa riječkog Josipa Pavlišića, zadarskog Marijana Oblaka, šibenskog biskupa Josipa Arnerića i skopsko-prizrenskoga Joakima Herbuta.« (*Iznenadni ekumenski val, Kana, 2/1984, str. 5*).

Kao što je u tekstu posvjedočeno, molitvi za jedinstvo kršćana u Zagrebu te 1984. godine, po prvi puta, domaćini su susljedno bile četiri kršćanske Crkve koje u Zagrebu imaju svoje bogoslužne prostore: Katolička, Srpska Pravoslavna, Evangelička (luteranska) i Baptistička. Takav način i s tim postajama, uz povremena odstupanja u pogledu postaja i Crkava sudionica, ustalio se sve do danas. Među domaćine zagreba-

čkih postaja molitve za jedinstvo kršćana po prvi se puta prije deset godina, 2014., kao peta, uvrstila i Reformirana kršćanska kalvinska Crkva, a ove 2024. godine domaćin će po prvi puta biti – u svome novom, 2023. posvećenom zagrebačkom hramu – i Makedonska Pravoslavna Crkva – Ohridska arhiepiskopija.

I dok kršćanskim Crkvama grada Zagreba čestitamo vrijednu 40-godišnju obljetnicu molitve za jedinstvo kršćana na način višekonfesijskih molitvenih postaja, istovremeno im želimo i molimo da tu tradiciju molitve za jedinstvo, koju je započeo Isus na svojoj posljednjoj večeri (*Iv 17, 11.20-23*), i nadalje brižno čuvaju i njeguju i kao oblik nasljedovanja Krista, i kao instrument duhovnoga zrenja vjernika, i kao svjedočenje međusobne kršćanske povezanosti, blizine i zajedništva.

Jure Zečević, OCD
tajnik Povjerenstva Zagrebačke nadbiskupije
za ekumenizam i dijalog

TEMELJNI BIBLIJSKI TEKST MOLITVENE OSMINE 2024.

**Ljubi Gospodina Boga svojega...
i svoga bližnjega kao sebe samoga!**

(Lk 10, 25 – 37)

Čitač: Gospodin s vama

Svi: I s duhom tvojim.

Čitač: Čitanje svetog evanđelja po Luki.

Svi: Slava tebi, Gospodine.

I gle, neki zakonoznanac usta i, da ga iskuša, upita: »Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?« A on mu reče: »U Zakonu što piše? Kako čitaš?« Odgovori mu onaj: »Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!« Reče mu na to Isus: »Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.« Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu: »A tko je moj bližnji?« Isus prihvati i reče: »Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojнике koji ga svukoše i

izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samarijanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit ću ti kad se budem vraćao.'« »Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?« On odgovori: »Onaj koji mu iskaza milosrđe.« Nato mu reče Isus: »Idi pa i ti čini tako!«

Čitač: Riječ Gospodnja.

Svi: Slava tebi, Kriste.

ORGANIZATORIMA MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

Nastojanje oko jedinstva: tijekom cijele godine

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana, u sjevernoj se Zemljinoj hemisferi tradicionalno slavi od 18. do 25. siječnja.

Te je datume još 1908. godine predložio o. Paul Wattson¹ kako bi obuhvatio razdoblje između blagdana *Katedre svetoga Petra* (nakon liturgijske reforme u Katoličkoj Crkvi slavi se 22. veljače) i blagdana *Obraćanja svetoga Pavla*. Ta dva datuma stoga imaju i svoja simbolična značenja. Prvi datum naznačuje *cilj* molitve: svo kršćanstvo u zajedništvu s apostolskim prvakom sv. Petrom, a drugi datum ukazuje na način ili *metodu* kojom je jedino moguće postići taj cilj: temeljito obraćenje Kristu,

¹ Sluga Božji o. Paul Wattson (SA) rođen je 16. siječnja 1863. u Millingtonu (Maryland u Americi). Za svećenika Episkopalne Crkve zaređen je 1886. Potaknut franjevačkim idealima, zajedno sa episkopalnom sestrom Luranom White, on 1898. u Graymooru kraj Newyorka utemeljuje Društvo pomirenja (*SA - Society of the Atonement*), zasnovano na redovničkim zavjetima siromaštva, poslušnosti i čistoće. Glavna svrha, karizma i poslanje Društva je promicanje kršćanskog jedinstva. Preminuo je 8. veljače 1940. U Katoličkoj Crkvi je 22. rujna 2015. pokrenut proces za njegovu beatifikaciju i kanonizaciju (*fusnota: Jure Zečević*).

svakog kršćanina, u svim kršćanskim zajednicama, obraćenjem kakvo je npr. bilo ono sv. Pavla kod Damaska.

Na južnoj hemisferi, gdje je siječanj blagdansko vrijeme, Crkve često Molitvenu osminu prakticiraju u koje drugo doba godine, najčešće oko blagdana *Duhova* (kako je to još 1926. preporučio pokret *Vjera i ustrojstvo*). I blagdan *Duhova* je također znakovit i bogat simbolikom, budući da je Duh Sveti Onaj po kojem se ostvaruje i vrši svako istinsko i Bogu sukladno jedinstvo. Stoga je predduhovsko i poslijeduhovsko vrijeme također primjereno i za provođenje Osmine, ali i za ponovne molitve za jedinstvo onih koji su Osminu već slavili u siječanj-skom terminu.

Materijali sadržani u ovim molitvenim priručnicima, nisu dakle ograničeni samo na jedan tjedan u godini, bilo to u siječnju, bilo oko *Duhova*. Neka svaka sredina bude fleksibilna i prilagodljiva ne samo glede tih dvaju preporučenih termina Osmine, nego i glede uporabe ovih molitvenih materijala u bilo koje drugo doba godine. Ovdje ponuđeni materijal neka bude shvaćen kao mogućnost da ga se koristi tijekom cijele godine, uvijek iznova pronalazeći prigode, da se zajednički moli za takvo i toliko jedinstvo kršćana, kakvo je Krist htio i za koje je molio.

Prilagodba teksta

Materijal koji se može naći u ovoj knjižici ponuđen je uz očekivanje da će, gdje je god moguće, biti prilagođen za uporabu na mjesnoj razini. Pritom valja voditi računa o lokalnim i naslijeđenim liturgijskim praksama i o ukupnom društvenom i kulturnom kontekstu lokalne sredine. Takve adaptacije, po naravi stvari, trebaju biti rezultat ekumenske suradnje i usuglašavanja lokalnih kršćanskih zajednica koje su pozvane svjedočiti jedinstvo i zajedništvo na svojoj lokalnoj razini.

U nekim sredinama već postoje ekumenske strukture koje su u mogućnosti zajednički prilagoditi materijal, a ondje gdje još ne postoje, nadamo se da bi i ova potreba za prilagodbama mogla biti poticaj za stvaranje takvih struktura.

Kako koristiti materijale za molitvenu osminu?

- Za Crkve i kršćanske zajednice koje Molitvenu osminu slave i jednim zajedničkim molitvenim slavljem među materijalima je na raspolaganju i model *zajedničkog ekumenskog molitvenog slavlja Riječi Božje*.

- Crkve i kršćanske zajednice, nadalje, mogu dijelove materijala, primjerice molitvene tekstove koji se nalaze u *zajedničkom ekumenskom molitvenom slavlju*, u *Osam dana* ili pak među *dopunskim*

molitvama i pjesmama, uvrstiti, na prikladnim mjestima, i u vlastita liturgijska slavlja, poštujući pritom liturgijsku disciplinu i propise svoje Crkve.

- Zajednice koje Molitvenu osminu obilježavaju bogoslužjima tijekom svih dana Osmine, da bi se izbjeglo ponavljanje istih tekstova, mogu se poslužiti materijalima priređenim za svaki pojedini dan, u dijelu pod naslovom *Osam dana*.

- Oni koji žele organizirati *biblijska proučavanja* na teme Molitvene osmine, mogu kao polazište uzeti biblijske tekstove i razmatranja uz *Osam dana*. Komentar uz svaki dan može dovesti do oblikovanja završne molitve vjernika.

- Za one pak koji žele moliti samostalno i privatno, materijal može poslužiti usmjeravanju njihovih molitvenih nakana. Premda mole samostalno, bit će svjesni da su povezani u zajedništvo sa svima koji diljem svijeta mole za veće vidljivo jedinstvo Crkve Kristove.

UVOD U TEMU MOLITVENE OSMINE 2024.

Ljubi Gospodina Boga svojega... i svoga bližnjega kao sebe samoga!

(Lk 10, 25-37)

Materijale za svjetsku Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana 2024. pripremila je ekumenska skupina iz Burkine Faso uz podršku lokalne zajednice *Chemin Neuf (GCN)*.² Odabrana tema Osmine je: »Ljubi Gospodina Boga svoga i bližnjega svoga kao samoga sebe« (*Luka 10, 27*). Na izradi tekstova molitvi i razmatranja zajedno su surađivala braća i sestre iz katoličke nadbiskupije Ouagadougou, iz protestantskih crkava, ekumenskih institucija i GCN u Burkinu Faso. Oni su svoj zajednički rad doživjeli kao pravi put ekumenskog obraćenja.

Ljubiti Boga i bližnjega usred sigurnosne krize

Burkina Faso nalazi se u zapadnoj Africi, u regiji Sahel, kojoj pripadaju i susjedne zemlje Mali i Niger. Država ima površinu od 174.000 kilometara kvadratnih i 21 milijun stanovnika,

² Daljnje informacije o GCN nalaze se u *Dodacima*.

koji pripadaju oko šezdesetak različitih etničkih skupina. Oko 64% stanovništva su muslimani, 9% pripada tradicionalnim afričkim religijama, a 26% stanovništva su kršćani (20% katolici, 6% protestanti). Te tri vjerske skupine zastupljene su u svim dijelovima zemlje i, praktično, gotovo u svim obiteljima.

Burkina Faso u sadašnjem trenutku prolazi kroz ozbiljnu sigurnosnu krizu kojom su pogođene sve vjerske zajednice. Nakon što je 2016. godine bio izveden ozbiljan džihadistički napad, za koji je odgovornost preuzeta izvan zemlje, dramatično se pogoršala sigurnosna situacija u Burkini Faso a s njome i društvena kohezija. Zemlja pati od naglog porasta terorističkih napada, bezakonja i trgovine ljudima. To je prouzročilo više od tri tisuće mrtvih i skoro dva milijuna raseljenih osoba u zemlji. Zatvoreno je tisuće škola, domova zdravlja i gradskih vijećnica, a uništen je i veći dio društveno-ekonomske i prometne infrastrukture. Napadi na određene etničke skupine povećavaju rizik od sukoba između etničkih grupa. Takva katastrofalna sigurnosna situacija potkopava društvenu koheziju, mir i nacionalno jedinstvo.

Kršćanske Crkve izravno su mete oružanih napada. Svećenici, župnici i katehete ubijani su za

vrijeme bogoslužja, a sudbina ostalih koji su oti i dalje je nepoznata. U vrijeme pisanja ovoga izvještaja, više od 22 % državnog teritorija nije pod kontrolom države. U tim područjima kršćani više ne mogu javno prakticirati svoju vjeru. Na sjeveru, istoku i sjeverozapadu zemlje većina kršćanskih crkava zatvorena je zbog terorizma. U mnogima od tih područja nema više javnih kršćanskih bogoslužja. Tamo gdje je bogoslužje još uvijek moguće pod policijskom zaštitom, obično u većim gradovima, bogoslužja se skraćuju zbog sigurnosnih razloga.

Mora se priznati da zemlja postaje sve nestabilnija unatoč naporima države i vjerskih zajednica, jer se ekstremističke skupine sve više šire. Ipak, raste i određena solidarnost između kršćanskih, muslimanskih i tradicionalnih religija. Njihovi predvoditelji nastoje pronaći trajna rješenja za mir, društveni sklad i pomirenje. Na primjer, Komisija za kršćansko-muslimanski dijalog katoličke biskupske konferencije Burkine-Nigera poduzima velike napore kako bi promicala međureligijski i međuetnički dijalog te suradnju.

Nakon što je vlada pozvala na molitve za mir, društveni sklad i pomirenje, pojedine Crkve su nastavile organizirati svakodnevne molitve i post. Različite katoličke i protestantske Crkve pojačale

su svoje aktivnosti za podršku raseljenima. Održavaju se sastanci posvećeni razmatranjima i posvješćivanju, s ciljem da se bolje razumije situacija, prepozna i osnaži vrijednost bratstva te razviju strategije za povratak trajnom miru. Ta nada odražava se i u tradicionalnoj poslovice naroda *Mossi*³: »Bez obzira na to kakva borba bila i koliko dugo trajala, trenutak pomirenja će doći«.

Poziv da zajedno rade na tekstovima za Molitvenu tjedan za jedinstvo kršćana 2024., izazov je i poslanje različitim Crkvama u Burkini Faso, da u kroz ovo teško razdoblje za njihovu zemlju prolaze zajedno, u uzajamnoj ljubavi, moleći i surađujući. Ljubav Kristova, koja sjedinjuje sve kršćane, jača je od njihovih podjela, a kršćani Burkine Faso obvezuju se slijediti put ljubavi prema Bogu i bližnjemu.

Oni vjeruju da će Božja ljubav nadjačati nasilje koje trenutno pustoši njihovu zemlju.

³ *Mossi* (ili *Mosse*, u jednini: *Moaaga*) su najveća etnička skupina u Burkini Faso (oko 40 % stanovništva) koji govore jezikom *mòoré* ili *mossi*.

Osvrt na biblijski tekst

Središnje značenje ljubavi u kršćanskom životu

Ljubav je »DNA« kršćanskog vjerovanja. Bog je ljubav, a »ljubav Kristova nas je ujedinila«⁴. Naš zajednički identitet nalazimo u iskustvu Božje ljubavi: »Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni« (usp. Iv 3, 16) i otkrivamo taj identitet svijetu kroz to kako volimo jedni druge: »Po ovom će svi znati da ste moji učenici: ako budete imali ljubavi jedni za druge«. (Iv 13, 35). U tekstu odabranom za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana 2024. (Lk 10, 25-37), Isus potvrđuje tradicionalni židovski nauk iz Ponovljenog zakona 6,5: »Zato ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!«, te Levitski zakonik 19, 18: »Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe«.

U odlomku iz Evandjelja zakonoznanac odmah pita Isusa: »A tko je moj bližnji?« Pitanje koliko široko bi trebala obuhvaćati biblijska obveza

⁴ Usp. himan (antifonu) zapadne Crkve *Ubi caritas* (*Gdje je ljubav*) koji se pripisuje sv. Paulinu iz Aquileje (preminuo 802. godine).

ljubavi bilo je predmet sporenja među pismoznancima. Tradicionalno se vjerovalo da se ta obveza odnosi na druge Izraelce i na strance koji žive unutar zemlje. Kasnije, pod utjecajem invazija stranih sila, zapovijed je shvaćana tako da se ne odnosi na strance koji pripadaju okupacijskim silama. Kako su se tijekom vremena u židovstvu pojavljivale različite vjerske grupacije, ponekad se tumačilo da »obveza ljubavi« vrijedi samo za vlastitu grupaciju. Pitanje koje postavlja zakonoznanac Isusu stoga je provokativno. Isus odgovara na to pitanje prisposobom koja ilustrira ljubav koja daleko nadmašuje granice koje pretpostavlja zakonoznanac.

Mnogi ranokršćanski autori poput Origena, Klementa Aleksandrijskog, Ivana Zlatoustog i Augustina vidjeli su u ovoj prisposobi sliku Božjeg plana spasenja u svijetu. Čovjeka u prisposobi koji dolazi iz Jeruzalema vidjeli su kao sliku Adama – odnosno cijelog čovječanstva – koji silazi iz raja u ovaj svijet sa svim njegovim opasnostima i slomljenostima, a u razbojnicima su vidjeli sliku neprijateljskih zemaljskih sila koje nas napadaju. Samog su Krista vidjeli kao onoga koji iz suosjećajnosti i samilosti priteče u pomoć polumrtvom čovjeku, liječeći mu rane i dovodeći ga u sigurnost gostinca koji su vidjeli kao sliku

Crkve. Obećanje Samarijanca da će se vratiti za njih je bilo naznaka Gospodinova obećanja da će se vratiti.

Kršćani su pozvani nasljedovati Krista pokazujući ljubav poput milosrdnog Samarijanca i susrećući potrebite s milosrđem i suosjećanjem, neovisno o njihovoj vjerskoj, etničkoj ili društvenoj pripadnosti. Trebamo pomagati jedni drugima ne zato što oni pripadaju istoj skupini kao i mi, nego iz nesebične ljubavi prema bližnjemu. No, vizija ljubavi prema bližnjemu koju Isus postavlja pred nas, u današnjem je svijetu uvelike stavljana pod upitnik.

Ratovi u mnogim područjima svijeta, neuravnoteženosti u međunarodnim odnosima i nejednakosti koje proizlaze iz strukturalnih prilagodbi nametnutih bilo od strane zapadnih sila bilo od drugih vanjskih čimbenika, sprječavaju nas da ljubimo poput Krista.

Ako naučimo voljeti jedni druge unatoč našim razlikama, mi kršćani možemo postati »blizanci« poput Samarijanca u Evandjelju.

Put ekumenizma

Isus je molio da svi njegovi učenici budu jedno: »da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u

tebi, neka i oni u nama budu da svijet uzvjeruje da si me ti poslao« (*Ivan 17, 21*), i stoga kršćani ne smiju izgubiti nadu niti prestati moliti i raditi za jedinstvo. Povezuje ih ljubav prema Bogu u Kristu i iskustvo Božje ljubavi prema njima. Oni prepoznaju to iskustvo vjere jedni u drugima dok zajedno mole, štiju i služe Bogu. No, to je još uvijek izazov u međucrkvanim odnosima, pa tako i u Burkini Faso. Nepoznavanje i međusobno nepovjerenje crkava mogu oslabiti predanost putu ekumenizma. Neki se boje da bi ekumenizam mogao voditi do gubitka doktrinarnog denominacijskog identiteta i priječiti brojčani porast »njihovih« crkava. Takvo suparništvo između crkava protivno je Isusovoj molitvi. Poput svećenika i levita u odlomku Evanđelja, kršćani često zbog straha propuštaju prilike za uspostavljanje odnosa sa svojom braćom i sestrama. Tijekom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana molimo Gospodina da nam pritekne u pomoć, da izliječi naše rane i omogući nam da s pouzdanjem i nadom koračamo putem ekumenizma⁵.

⁵ Više informacija o suradnji kršćana u Burkini Faso nalazi se u *Dodacima*.

Jedinstvo kršćana u službi mira i pomirenja

Specifična situacija u Burkini Faso odražava potrebu da se ljubav stavi u središte potrage za mirom i pomirenjem. Ovo traženje je često potkopavano gubitkom vrijednosti i zajedničkog osjećaja ljudskosti, kao i smanjenom brigom za opće dobro, za čestitost, integritet i identitet. Potraga za pomirenjem oslabljena je i duhovnim osiromašenjem i težnjom za lakim stjecanjem prednosti u odnosu na bližnje. Naočigled tih stvarnosti, imperativ svjedočenja Božje ljubavi postaje još potrebniji.

Od podijeljenosti do jedinstva u Burkini Faso

Kršćanske zajednice u Burkini Faso nastoje živjeti poziv na ljubav kroz uzajamnu gostoljubivost. To osobito dolazi do izražaja tijekom svjetske Molitvene osimne za jedinstvo kršćana. One su pripremile personalne i financijske resurse za prijevod ekumenskog biblijskog teksta sa francuskog jezika (*Traduction Oecuménique de la Bible*) na jezike koji se govore u zemlji, doprinoseći tako da kršćani budu »gostinjac« Božje riječi (*usp. Lk 10, 34*). Osim toga, one se međusobno posjećuju i

zajedno slave bogoslužje. Suraduju u promicanju ljudskog bratstva, mira i sigurnosti u Burkini Faso. Dok liječe rane onih koji su zapali u siromaštvo i nevolje one donose Krista svojoj braći i sestrama.

No, kao što kaže afrička poslovice: »Stablo ne smije skriti šumu«. Ovi pozitivni ekumenski primjeri ne mogu prikriti da postoje mnoge izazove za jedinstvo. Unatoč trudu da svi koji ispovijedaju Trojedinog Boga postanu bližnji jedni drugima, Crkvama u Burkina Fasu teško je stvarno ljubiti jedni druge kao što to Krist zapovijeda. Ponekad se ponašaju prema drugima poput Samarijanaca i Židova, koji su kulturno i teološki odvojeni te žive u neprijateljskim ili neprijateljskim odnosima. Oni su iskrivljeni stalnim neslaganjem i svjesni su potrebe za ekumenskim obraćenjem koje će ih osposobiti da izlijevaju ulje i vino iscjeljenja na rane drugih.

Gostinjac u prispodobi o milosrdnom Samarijancu crkveni oci često tumače kao sliku Crkve. Kao što je Samarijanac doveo povrijeđenoga u gostinjac, tako i Krist povjerava ranjene i potrebite ovoga vremena i svijeta našim Crkvama kako bi im u njihovoj krhkosti pružile skrb i pomogle im da ozdrave. To poslanje služenja svijetu istovremeno je put prema jedinstvu, koje je dar Božji svome narodu.

PRIPREMA MATERIJALA ZA MOLITVENU OSMINU 2024.

Međunarodni tim koji su zajednički odredili Papinsko Vijeće za promicanje jedinstva kršćana i Komisija za vjeru i ustrojstvo Svjetskog vijeća crkava da pregledaju i dovrše materijale za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana 2024., sastao se od 25. do 29. rujna 2022. u Rimu. Sastanak je održan u *Casa San Giuseppe di Cluny*, kojom od 2016. godine upravlja zajednica *Chemin Neuf*, čiji su članovi osobito posvećeni jedinstvu kršćana.

Za izradu materijala, Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana angažiralo je ekumenski tim iz Burkine Faso, uz potporu tamošnje zajednice *Chemin Neuf*. Ekumenska otvorenost i suradnja nije uvijek bila osobito jaka u Burkini Faso, ali su predstavnici Katoličke nadbiskupije Ouagadougou, protestantskih crkava i ekumenskih tijela spremno su prihvatili poziv i surađivali u pripremi molitvi i razmatranja. Politička i društvena situacija u Burkini Faso je nestabilna, a mir i društvena kohezija ugroženi su na mnogo načina. Priprema tekstova za Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana u tako teškom razdoblju u povijesti njihove zemlje pomogla je

ekumenskoj radnoj skupini prepoznati da Kristova ljubav ujedinjuje sve kršćane i da je jača od njihovih podjela. Na kraju svoga rada shvatili su da je ta suradnja za njih postala pravo iskustvo ekumenskog obraćenja.

Nažalost, četiri člana nacionalne pripremljene skupine koji su trebali sudjelovati na sastanku u Rimu, nisu mogli biti osobno prisutni zbog, u zadnji trenutak iskrsnulog, štrajka kontrolora leta. Ipak, sudjelovali su putem interneta. Susret su zajedno vodili pastor dr. Mikie Roberts iz Svjetskog vijeća Crkava u Ženevi i velečasni Anthony Currer iz Papinskog Vijeća za promicanje jedinstva kršćana u Rimu.

Članovi međunarodne pripremljene skupine

- Vlč. Martin Browne OSB, Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana (Rim)
- Peter Colwell, Crkve zajedno u Britaniji i Irskoj (London)
- Vlč. Anthony Currer, Papinsko Vijeće za promicanje jedinstva kršćana (Rim)
- Vlč. Miguel Desjardins, CCN Francuska biskupska konferencija (Pariz)
- Dr. Ani Ghazaryan Drissi, Ekumensko vijeće crkava (Ženeva)

- Sr. Leticia Candelario Lopez FMVD,
Misionarsko bratstvo Verbum Dei (Singapur)
- Dr. Odair Pedroso Mateus, Ekumensko vijeće
crkava (Ženeva)
- Otac James Puglisi, SA, Centro Pro Unione
(Rim)
- Pastor dr. Mikie Roberts, Ekumensko vijeće
crkava (Ženeva)
- Pastor dr. Jochen Wagner, Radna skupina
kršćanskih crkava u Njemačkoj (Frankfurt/Main)
- Dr. Clare Watkins, Sveučilište u Roehamptonu
(London)

***Članovi nacionalne pripremne skupine
iz Burkiné Faso:***

- Pastor Ousman Justin Bande, Sjemenište sv. Ivana
Krstitelja, Ouagadougou
- Ezechiel Amadou Hebie, Zajednica *Chemin Neuf*
- Otac David Ilboudo, Nadbiskupija Ouagadougoua
- Pastor Tegwende Léonard Kinda, Udruga
evangeličkih reformiranih crkava
- Pastor Patrice Kobamba, Biblijsko društvo Burkiné
Faso
- Yvonne Nikiema, Nadbiskupija Ouagadougou
- Zajednica Henri Rouamba *Chemin Neuf*
- S. Yolande Tapsoba, CCN, zajednica *Chemin
Neuf*
- Firenca Zaongo, zajednica *Chemin Neuf*
- Zajednica Alix Zongo, *Chemin Neuf*

UVOD U MOLITVENO SLAVLJE

Ljubi Gospodina Boga svojega i svoga bližnjega kao sebe samoga!

(Lk 10, 25-37)

Ove je godine ekumensko bogoslužje pripremila skupina koja je predstavljala različite kršćanske tradicije u Burkini Faso, uz potporu lokalne zajednice *Chemin Neuf* (GCN).

Odabir biblijskih i liturgijskih tekstova nadahnut je likom milosrdnog Samaritanca iz pris-podobe (Lk 10, 25-37), u kojoj Isus, odgovarajući na pitanje o starozavjetnoj zapovijedi, jasno daje do znanja što znači ljubi svoga bližnjega: »Ljubi Gospodina, Boga svoga... i bližnjega svoga kao samoga sebe« (Pnz 6, 5 i Lev 19, 18b).

Za pripremu molitvenog slavlja potrebni su razni predmeti. Za dijeljenje vode u znak dije-ljenja Božje ljubavi tijekom molitvenog slavlja preporučuje se *kalabaš* (Kalebasse)⁶ ili posuda napunjena pitkom vodom. Službu započinju predmolitelji koji u procesiji, noseći – uz križ i svijeće – *kalabaš* (ili drugu prikladnu posudu) s pitkom vodom, dolaze do prednjeg dijela svetišta.

⁶ Osušen i izdubljen plod biljke kalabase (vrsta tikve ili bundeve), često ukrašen, koji se koristi kao posuda za hranu ili piće.

Kada stignu do svojih mjesta predmolitelj iz zajednice domaćina (P1) daje tu pitku vodu iz *kalabaša* najbližem predmolitelju iz drugih prisutnih zajednica, koji, popivši gutljaj svježe vode, pružaju *kalabaš* sljedećem najbližem predmolitelju. *(Ako je prikladnije, ova simbolična gesta može se upriličiti i u nekom drugom trenutku molitvenog slavlja).*

Tijekom procesije do središnjeg mjesta molitve pjeva se ulazna pjesma ili se svira instrumentalna glazba.

Ako bi molitvi prisustvovali kršćani iz drugih zemalja ili s drugih kontinenata, bilo bi poželjno pozvati ih da tijekom bogoslužja otpjevaju neke pjesme na svom materinskom jeziku. Osim toga, predmolitelji iz raznih prisutnih Crkava mogli bi donijeti bukete cvijeća različitih boja kako bi time simbolizirali bogatstvo Božje ljubavi i raznolikost Božjeg naroda.

Na kraju molitve, tijekom otpusta, *kalabaš* ili posuda se može još jednom držati pred očima sabrane zajednice.

RED MOLITVENOG SLAVLJA

Č: Čitač(i)*

P: Predslavitelj(i)*

Svi: Svi prisutni, uključujući i sve predmolitelje

** Umjesto jednog predslavitelja i čitača, može ih biti više vodeći računa o što ravnomjernijoj zastupljenosti pripadnika kršćanskih zajednica.*

1. Ulazna pjesma i simbolična gesta dijeljenja vode

Zajednica pjeva ulaznu pjesmu dok procesija predmolitelja, predstavnika kršćanskih zajednica i čitača ulazi u bogoslužni prostor. U procesiji mogu biti nošeni križ, dvije uskrsne svijeće, Biblija ili evanđelistar, a ove godine i kalabaš⁷ ili neku drugu posudu (npr. prozirni vrč) napunjenu pitkom vodom, ako nisu već prethodno postavljeni u oltarnom prostoru ili pri njemu. Kada predmolitelji stignu do svojih mjesta predmolitelj iz zajednice domaćina (P1) daje tu pitku vodu iz kalabaša najbližem predmolitelju iz drugih prisutnih zajednica, koji, popivši gutljaj svježe vode, pružaju kalabaš sljedećem najbližem predmolitelju.

P1 U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Svi: Amen.

⁷ Osušen i izdubljen plod biljke kalabase (vrsta tikve ili bundeve), često ukrašen, koji se koristi kao posuda za piće ili hranu.

P1 Gospodin s vama.

Svi: *I s duhom tvojim.*

P1 Drage sestre i braćo, u Burkini Faso, zemlji, čiji su kršćani ove godine odabrali biblijsko geslo i pripremili molitvene tekstove, koristi se posuda *kalabaš* kako bi se voda dijelila s gostima koji umorni stižu s puta. To je izraz dobrodošlice, gostoljubivosti i zajedništva. Tek nakon što se gost osvježi, može započeti razgovor koji je svrha posjeta. I mi se okupljamo na bogoslužje tim iskazom dobrodošlice, baš kao što je Abraham kod hrasta Mamre iskazao dobrodošlicu trojici muškaraca, pružajući im vodu za osvježenje.

P2 Sestre i braćo, sabrali smo se da molimo za vidljivo jedinstvo kršćana. U središtu naše molitve ove godine je prispodoba o milosrdnom Samarićaninu, u kojoj čujemo Božji poziv da ljubimo Boga nadasve i svoga bližnjega kao sebe samoga. Pripremimo se za susret s Bogom ljubavi, sa zahvalnošću i radošću, sjećajući se njegove zapovijedi ljubavi.

P3 Pomolimo se: Slava tebi, Oče, jer se očituješ u svojem stvorenju i pozivaš sve ljude da žive u tvojoj prisutnosti.

Svi Slava Tebi, Oče naš!

P4 Slava tebi, Isuse Kriste, jer sebe predaješ svakome od nas i pozivaš nas da i mi učinimo isto.

Svi Slava Tebi, Isuse Kriste!

P5 Slava tebi, Duše Sveti, jer nas okupljaš u ljubavi i jedinstvu.

Svi Slava Tebi, Duše Sveti!

P6 Slava tebi, Bože ljubavi, u kojem smo stvoreni, otkupljeni i sjedinjeni.

Svi Amen.

Pjesma: *Ubi caritas et amor, Deus ibi est /Gdje je ljubav i prijateljstvo, ondje je Bog/ ili neka druga pjesma.*

2. Molitva hvale i zahvale

Č1 Okrenimo svoje srce prema Bogu i slavimo ga. Blagoslovljen budi, Gospodine, jer si svoju ljubav izlio u naša srca, da nikada ne izgubimo nadu. Svojom ljubavlju Ti oslo-

bađaš naš život od straha i liječiš naša ranjena srca. Blagoslovljen budi za sve žene i muškarce koji siju sjeme ljubavi, nade i sebedarja za svoje bližnje diljem svijeta.

Svi: *Gospodine, slavimo te!*

Č1 Vječni Bože, zahvaljujemo ti što si nam dao Isusa, svoga Sina, Spasitelja svih ljudi. Zahvaljujemo ti za milost obraćenja i za sve znakove vjere, nade i ljubavi u tvome narodu i posvuda. Zahvaljujemo ti za vjeru koju smo primili od apostola, za Isusovu molitvu za jedinstvo i za dar radosne vijesti o našem spasenju.

Svi: *Gospodine, hvala ti!*

Č1 Bože ljubavi, klanjamo ti se, jer ljubiš sve ljude bezgraničnom ljubavlju – ljubavlju koja je tako savršena da nadmašuje naše razumijevanje; ljubavlju koja ne vrednuje osobu po rasi, spolu ili društvenom statusu. Klanjamo ti se, jer si iz ljubavi poslao svoga Sina, Isusa Krista, u svijet, i jer po Duhu Svetome neprestano ispunjavaš naš život svojom ljubavlju.

Svi: *Gospodine, klanjamo ti se!*

3. Ispovijed grijeha i oprost

P1 Milosrdni Bože, dolazimo k tebi i ispovijedamo svoje grijehе. Iskreno priznajemo da smo tražili sreću bez tebe i zanemarili zapovijed ljubavi, okrenuvši se od tebe i od našeg bližnjega. Naš egoizam i težnja za posjedovanjem i moću, udaljavaju nas od tebe.

Svi: *Milosrdni Bože, oprosti nam i iscijeli nas.*

P2 Kada prihvaćamo ideologije koje drugima uskraćuju ljudskost, gradimo zidove podjele, sijemo sjeme mržnje i nasilja te iznevjeravamo zapovijed Gospodina da ljubimo jedni druge.

Svi: *Milosrdni Bože, oprosti nam i iscijeli nas.*

P3 Otvrđnuli smo svoja srca i zavaravamo se. Nedostaje nam suosjećanja, pa ne vidimo Isusa u onima koji su drugačiji od nas.

Svi: *Milosrdni Bože, oprosti nam i iscijeli nas.*

P4 Nismo u stanju otvoriti svoje srce i um za spoznaju da je ljubav Božja prema svim ljudima beskrajna i bezuvjetna. Zbog

zatvaranja pred tom ljubavi, raste tama u svijetu kroz egoizam, nasilje, ravnodušnost i besmisao.

Svi: *Milosrdni Bože, oprosti nam i iscijeli nas.*

P5 Bože, Oče našega Gospodina Isusa Krista, kojega si u punini vremena poslao da otkupi cijelo stvorenje, molimo te: smiluj nam se, oprosti nam grijehе i preobrazi nas svojim Svetim Duhom.

Svi: *Milosrdni Bože, oprosti nam i iscijeli nas.*

4. Trisagion⁸

P6 Sveti Bože, Sveti Jaki, Sveti Besmrtni!

Svi: Smiluj se nama i cijelome svijetu!

P6 Sveti Bože, Sveti Jaki, Sveti Besmrtni!

Svi: Smiluj se nama i cijelome svijetu!

⁸ Trisagion (gr. Τρισάγιον) (Triput svet, pjesma u slavu Trojedinoga Boga, Presvetoga Trojstva, odnosno Svete Trojice) – jedna je od najstarijih kršćanskih molitvi. Često se pjeva u liturgijama i istočnih i zapadnih Crkava. Prema nekim predajama, prvi ga je izgovorio Nikodem dok je s križa skidao Isusovo tijelo. Treba ga razlikovati od pjesme »Sanctus«, u kojoj se riječ »Svet« također pjeva tri puta, budući da se riječ koristi ne samo u različitom izričajnom obliku nego i na različitom mjestu u liturgiji.

P6 Sveti Bože, Sveti Jaki, Sveti Besmrtni!

Svi: Smiluj se nama i cijelome svijetu!

P6 Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome!

Svi: Sada i u vijeke vjekova. Amen.

5. Naviještaj Riječi Božje

Prvo čitanje (Postanak 18, 1-8)

Č2 Čitanje knjige Postanka

U ono vrijeme Gospodin se ukaza Abrahamu »kod hrasta Mamre dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege. Podigavši oči, opazi tri čovjeka gdje stoje nedaleko od njega. Čim ih spazi, potrča s ulaza šatora njima ususret. Pade ničice na zemlju pa reče: »Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoići svoga slugu! Nek' se donese malo vode: operite noge i pod stablom otpočinite. Donijet ću kruha da se okrijepite prije nego pođete dalje. Ta k svome ste sluzi navratili.« Oni odgovore: »Dobro, učini kako si rekao!«

Abraham se požuri u šator k Sari pa joj reče: »Brzo! Tri mjerice najboljeg brašna! Zamijesi i prevrtu ispeci!« Zatim Abraham otrča govedima, uhvati tele, mlado i debelo, i dade ga momku da ga brže zgotovi. Poslije uzme masla, mlijeka i

zgotovljeno tele pa stavi pred njih, a sam stajaše pred njima, pod stablom, dok su blagovali.« Riječ Gospodnja.

Svi: *Bogu hvala.*

Psalam 138

Č3 Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Svi: Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Č3 Zahvaljujem ti, Gospodine, iz svega srca
jer si čuo riječi mojih usta.

Pred licem anđela pjevam tebi,
bacam se nice prema svetom hramu tvojemu.

Svi: Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Č3 Zahvaljujem imenu tvojem
za tvoju dobrotu i vjernost,
jer si nada sve uzveličao obećanje svoje.

Kad sam te zazvao, uslišio si me,
dušu si moju pokrijepio.

Svi: Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Č3 Nek' ti zahvaljuju, Gospodine,
svi kraljevi zemlje
kad čuju riječi usta tvojih,

nek' pjevaju putove Gospodnje:
»Zaista, velika je slava Gospodnja!«

Svi: Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Č3 Zaista, uzvišen je Gospodin,
ali gleda na ponizna, a oholicu izdaleka poznaje.
Kroz nevolje kad budem kročio, život mi čuvaj,
pruži ruku proti gnjevu mojih dušmana;
nek' me tvoja spasi desnica!
Gospodine, što ja počeh, ti dovrši!
Gospodine, vječna je ljubav tvoja:
djelo ruku svojih ne zapusti!

Svi: Kad sam te zazvao, uslišio si me.

Č3 Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

Svi: Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda
i u vijeke vjekova. Amen.

Aleluja (recitirano ili pjevano)

Č3 (ili zbor) Aleluja! »Ljubi Gospodina Boga
svojege iz svega srca svoga, i svom dušom
svojom, i svom snagom svojom, i svim umom
svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!«

Svi (recitirano ili pjevano): Aleluja!

Evandjelje (Lk 10, 25-37)

P1 Gospodin s vama

Svi: I s duhom tvojim.

P1 Čitanje svetog evandjelja po Luki.

Svi: Slava tebi, Gospodine.

P1 I gle, neki zakonoznanac usta i, da ga iskuša, upita: »Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?« A on mu reče: »U Zakonu što piše? Kako čitaš?« Odgovori mu onaj: »Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!« Reče mu na to Isus: »Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.« Ali hoteći se opravdati, reče on Isusu: »A tko je moj bližnji?« Isus prihvati i reče: »Čovjek neki silazio iz Jeruzalema u Jerihon. Upao među razbojnike koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga polumrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik, vidje ga i zaobiđe. A tako i levit: prolazeći onuda, vidje ga i zaobiđe. Neki Samarijanac putujući dođe do njega, vidje ga, sažali se pa mu pristupi i povije rane zalivši ih uljem i vinom. Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj. Sutradan izvadi dva denara, dade ih gostioničaru i reče: 'Pobrini se za njega. Ako što više potrošiš, isplatit

ću ti kad se budem vraćao.’« »Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojнике?« On odgovori: »Onaj koji mu iskaza milosrđe.« Nato mu reče Isus: »Iđi pa i ti čini tako!« Riječ Gospodnja.

Svi: Slava tebi, Kriste.

6. Kratki nagovori predmolitelja

Slijede pozdravi uime svojih crkava i kraći nagovori predmolitelja (npr. oko 3 minute) (P1, P2, P3, P4...)

7. Vjerovanje

(Umjesto ovdje predloženog Nicejsko-carigradskog može se koristiti i Apostolsko vjerovanje ili obrazac iz obreda krštenja)

P1 Drage sestre i braćo, jedno smo u Gospodinu Isusu Kristu. Ispovjedimo stoga zajedno vjeru u jednoga Boga, Oca, Sina i Duha Svetoga.

Svi: Vjerujem u jednoga Boga,
Oca svemogućega,
stvoritelja neba i zemlje,
svega vidljivoga i nevidljivoga.
I u jednoga Gospodina Isusa Krista,
jedinorođenoga Sina Božjega.
Rođenog od Oca prije svih vjekova.

Boga od Boga, svjetlo od svjetla,
pravoga Boga od pravoga Boga.
Rođena, ne stvorena, istobitna s Ocem,
po kome je sve stvoreno.
Koji je radi nas ljudi i radi našega
spasenja sišao s nebesa.
I utjelovio se po Duhu Svetom
od Marije Djevice: i postao čovjekom.
Raspjet također za nas:
pod Poncijem Pilatom mučen i pokopan.
I uskrsnuo treći dan, po Svetom Pismu.
I uzašao na nebo: sjedi s desne Ocu.
I opet će doći u slavi suditi žive i mrtve,
i njegovu kraljevstvu neće biti kraja.
I u Duha Svetoga,
Gospodina i životvorca;
koji izlazi od Oca /i Sina/.
Koji se s Ocem i Sinom skupa časti
i zajedno slavi;
koji je govorio po prorocima.
I u jednu svetu katoličku
i apostolsku Crkvu.
Ispovijedam jedno krštenje
za oprostjenje grijeha.
I iščekujem uskrsnuće mrtvih.
I život budućega vijeka.
Amen.

8. Hvalospjev ljubavi (1 Kor 13)

(recitirano ili pjevano)

Č4 Kad bih sve jezike ljudske govorio
i anđeoske,
a ljubavi ne bih imao,
bio bih mjed što ječi
ili cimbal što zveči.
Kad bih imao dar prorokovanja
i znao sva otajstva
i sve spoznanje;
i kad bih imao svu vjeru
da bih i gore premještao,
a ljubavi ne bih imao – ništa sam!
I kad bih razdao sav svoj imutak
i kad bih predao tijelo svoje da se sažeže,
a ljubavi ne bih imao –
ništa mi ne bi koristilo.
Ljubav je velikodušna,
dobrostiva je ljubav,
ne zavidi,
ljubav se ne hvasta,
ne nadima se;
nije nepristojna,
ne traži svoje,
nije razdražljiva,
ne pamti zlo;
ne raduje se nepravdi,

a raduje se istini;
sve pokriva, sve vjeruje,
svemu se nada, sve podnosi.
Ljubav nikad ne prestaje.
Prorokovanja? Uminut će.
Jezici? Umuknut će.
Spoznanje? Uminut će.
Jer djelomično je naše spoznanje,
i djelomično prorokovanje.
A kada dođe ono savršeno,
umanut će ovo djelomično.
Kad bijah nejače,
govorah kao nejače,
mišljah kao nejače,
rasuđivah kao nejače.
A kad postadoh zreo čovjek,
odbacih ono nejačko.
Doista, sada gledamo kroza zrcalo,
u zagonetki,
a tada – licem u lice!
Sada spoznajem djelomično,
a tada ću spoznati savršeno,
kao što sam i spoznat!
¹³ A sada: ostaju vjera, ufanje i ljubav
– to troje –
ali najveća je među njima ljubav.

9. Molitva vjernika i Očenaš

P2 Pozvani smo živjeti u skladu s božanskim pozivom da ljubimo Boga i bližnjega kao samoga sebe. Dok obnavljamo svoju spremnost da slijedimo taj svoj poziv, molimo da ta ljubav osnaži naše kršćansko jedinstvo.

Č4 Želimo svim srcem prebivati u Božjoj ljubavi i njegovom milošću ljubiti svoje bližnje kao same sebe. – Bože beskrajne ljubavi, daj da svi ljudi iskuse tvoje bezgranično milosrđe i uzvjeruju da nam želiš dati svoju beskrajnu ljubav, molimo te:

Svi: Ispuni nas svojom ljubavlju da budemo jedno u tebi.

Č4 Molimo po uzoru na Isusa koji je molio za jedinstvo svih koji ga nasljeđuju. – Bože zajedništva, daj da zajedno radimo na uvećanju tvoje slave i naviještamo radosnu vijest spasenja za sve ljude, molimo te:

Svi: Ispuni nas svojom ljubavlju da budemo jedno u tebi.

Č4 Srce nam se slama kada vidimo koliko je toga u svijetu pogrešno i koliko je podjela. – Bože, Iscjelitelju naš, raspršeni smo kao ovce bez pastira, saberi nas u jedno stado, oživi nas svojim

Duhom da mognemo biti svjetlo svijeta i sol zemlje, molimo te:

Svi: Ispuni nas svojom ljubavlju da budemo jedno u tebi.

Č4 Naš svijet je obilježen terorom i nasiljem. Milijuni ljudi prisiljeni su napustiti svoje domove u potrazi za utočištem i sigurnošću. – Bože dobrote i pomoći, daj nam hrabrosti i milosrđa da ne ignoriramo strance i ljude potrebne pomoći, da povijamo njihove rane i solidariziramo se s njima, da s njima uvijek postupamo milosrdno kao što ti postupraš prema nama, molimo te:

Svi: Ispuni nas svojom ljubavlju da budemo jedno u tebi.

P2 Priznajemo da u svojoj slabosti i strahu često prolazimo pored onih koji trebaju našu pomoć i okrećemo se od njih. Nedostaje nam milosrđa. – Svemogući Bože, otvori naša srca iskustvu tvoje beskrajne ljubavi, da više ljubimo tebe i svoje bližnje. To te molimo po Kristu Gospodinu našem.

Svi: Amen.

P2 Djeca smo jednoga Boga, zato molimo kako nas je naučio Isus:

Oče naš,
koji jesi na nebesima,
sveti se Ime Tvoje.
Dođi kraljevstvo Tvoje,
budi volja Tvoja,
kako na Nebu,
tako i na Zemlji.
Kruh naš svagdanji daj nam danas,
i otpusti nam duge naše,
kako i mi otpuštamo dužnicima svojim.
i ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od zla. Amen.

10. Završni blagoslov

P1 »Gospodine Isuse Kriste,
ti si molio da svi budu jedno.
Molimo te za jedinstvo kršćana
po tvojoj volji i tvojim putovima.
Neka nam tvoj Duh podari,
da osjećamo bol zbog podjele,
prepoznamo svoju krivnju
i nadamo se protiv svake nade.«
Osvježeni vodom života,
Pođimo svatko u svoju sredinu
ljubeći Boga nadasve
i bližnjega kao samoga sebe,
ujedinjeni u Kristu i oživljeni Duhom Svetim.

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2024.

Svojim milosrđem i ljubavlju
neka nas blagoslovi svemogući Bog,
Otac, Sin i Duh Sveti.

Svi: Amen.

Izlazna pjesma

**TEME, BIBLIJSKA ČITANJA I RAZMATRANJA
ZA OSAM DANA**

1. DAN

I gle, neki zakonoznanac usta i, da ga iskuša, upita: »Učitelju, što mi je činiti da život vječni baštinim?« (*Lk 10, 25*)

Pomozi nam, Gospodine, da živimo živote usredotočene na tebe

*Drugi biblijski tekstovi:
Rimljanima 14, 8-9; Psalam 103, 13-18*

RAZMATRANJE

»Što mi je činiti da život vječni baštinim?« Ovo ključno pitanje koje je Isusu postavio zakonoznanac izazov je za svaku osobu koja vjeruje u Boga. Tiče se smisla i našega života na zemlji i našega vječnoga života. Na drugom mjestu u Bibliji, Isus nam daje konačnu definiciju vječnog života: »da upoznaju tebe, jedinog pravog Boga, i koga si poslao Isusa Krista« (*Ivan 17, 3*). Poznavati Boga znači otkrivati i vršiti njegovu volju u našim životima. Svaka osoba želi život u izobilju i istini, a i Bog želi to isto za nas (*usp. Iv 10, 10*). Sveti Irenej je rekao: »Slava Božja je živ čovjek.«

Egzistencijalne stvarnosti života s podjelama, sebičnostima i patnjama često nas udaljavaju od potrage za Bogom. Isus je živio otajstvo prsnog zajedništva s Ocem, koji svoj svojoj djeci želi dati puninu svoga vječnog života. Isus je »put« koji nas vodi do Oca, do našega konačnog spasenja.

Tako nas naša težnja za vječnim životom približava Isusu, a time i međusobno, što jača našu povezanost na putu prema sve većem stupnju jedinstva kršćana. Budimo otvoreni za prijateljstvo i suradnju s kršćanima svih crkava i molimo za dan kada ćemo moći svi zajedno sjediti za stolom Gospodnjim.

MOLITVA

Bože života, ti si nas stvorio da život imamo i da ga imamo u izobilju. Daj da prepoznamo da naša braća i sestre čeznu za vječnim životom. Pomozi nam da dosljednim i odlučnim nasljeđivanjem Isusa pokazujemo bližnjima put do tebe. To te molimo po Gospodinu našem Isusu Kristu. Amen.

2. DAN

Odgovori mu onaj: »Ljubi Gospodina Boga svojega iz svega srca svoga, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svim umom svojim; i svoga bližnjega kao sebe samoga!«
(Lk 10, 27)

**Pomozi mi, Gospodine, da ljubim tebe,
bližnjega i sebe sa svime što jesmo**

*Drugi biblijski tekstovi:
Ponovljeni zakon 10, 12-13; Psalam 133*

RAZMATRANJE

Odgovor koji Isus daje zakonoznancu može se činiti jednostavnim jer proizlazi iz dobro poznatih Božjih zapovijedi. Ali voljeti Boga na ovaj način i svoje bližnje kao samoga sebe često može biti teško.

Božji poziv da ga ljubimo zahtijeva duboku predanost i znači potpuno predanje svoga srca i uma u službu Božje volje. Možemo tražiti milost da nasljedujemo primjer Isusa Krista, koji se potpuno predao i rekao: »Ali ne moja volja, nego tvoja neka bude!« (Lk 22, 42). On je pokazao

svoju veliku ljubav prema svim ljudima, uključujući i svoje neprijatelje. Ne možemo birati susjede. Voljeti ih znači obraćati pozornost na njihove potrebe, prihvaćati njihove nedostatke i podržavati ih u njihovim nadama i težnjama. Isti stav je potreban na putu prema kršćanskom jedinstvu u susretu s međusobnim različitim tradicijama.

Poziv da ljubimo bližnjega »kao sebe samoga« podsjeća nas na potrebu da se prihvatimo onakvima kakvi jesmo, znajući da Bog na nas gleda sa suosjećanjem i da je uvijek spreman oprostiti. Upamtimo da je svaki od nas Božje ljubljeno stvorenje. Poštujmo sebe. Tražimo mir sa samim sobom. Jednako tako svatko od nas može moliti za milost da voli i prihvaća vlastitu crkvu ili zajednicu s njezinim slabostima, povjeravajući sve Ocu koji nas obnavlja po Duhu Svetom.

MOLITVA

Gospodine, daj nam milost da te dublje upoznamo i ljubimo svim svojim bićem. Daj nam čisto srce, da ljubimo bližnjega svoga kao samoga sebe, daj nam svoga Duha Svetoga, koji nam omogućuješ prepoznati tvoju prisutnost u našim

Teme, biblijska čitanja i razmatranja za osam dana

sestrama i braći, kako bismo mogli ljubiti jedni druge istom bezuvjetnom ljubavlju kojom ti ljubiš nas. To te molimo po Kristu Gospodinu našem. Amen.

3. DAN

»A tko je moj bližnji?« (*Luka 10, 29*)

**Gospodine, otvori naša srca za one
koje »ne vidimo«**

Drugi biblijski tekstovi:

Rimljanima 13, 8-10; Psalam 119, 57-63

RAZMATRANJE

Zakonoznanac se htio opravdati i nadao se da bližnji kojega je pozvan ljubiti pripada njegovoj vjerskoj zajednici i vlastitom narodu. To je prirodni ljudski instinkt. Kada pozivamo ljude u svoj dom, to su najčešće ljudi koji dijele naš društveni status, naš pristup životu i naše vrijednosti. Postoji ljudski instinkt da preferira poznato. To vrijedi i za naše crkvene zajednice. Ali Isus zakonoznanca i svoje slušatelje općenito vodi dublje u njihovu vlastitu tradiciju podsjećajući ih na obvezu prihvaćanja i ljubavi prema svima, bez obzira na vjeru, kulturu ili društveni položaj.

Evandjelje nas uči da nema ničega posebnog u ljubavi prema sebi sličnima. Isus nas vodi do radikalne vizije o tome što znači biti čovjek. Prispodoba jasno pokazuje što Krist očekuje od nas – da širom otvorimo svoje srce i slijedimo njegov put, ljubeći druge kao što on ljubi nas. Zapravo, Isus odgovara zakonoznancu protu-pitanjem: ne: »A tko je moj bližnji?«, nego: »koji je od ove trojice bio bližnji onomu?« Naše vrijeme karakteriziraju nesigurnost i strah od suočavanja sa stvarnošću u kojoj, u međuljudskim odnosima, dolaze do izražaja nepovjerenje i nesigurnost. To je izazov današnje prispodobe: Kome sam ja bližnji?

MOLITVA

Bože ljubavi, upisao si ljubav u našim srcima. Daj nam hrabrosti da pogledamo dalje od sebe i da u drugačijima od nas prepoznamo svoje bližnje, kako bismo doista mogli slijediti Isusa Krista, našega brata i prijatelja. On je Gospodin, u vijeke vjekova. Amen.

4. DAN

»Vidje ga i zaobide.« (*Luka 10:31*)

Nemojmo se nikada okrenuti od onih koji su u potrebi

*Drugi biblijski tekstovi:
Izaija 58, 6-9a; Psalam 34, 15-22*

RAZMATRANJE

Svećenik i levit koji su prolazili s druge strane ceste možda su imali dobre vjerske razloge da ne pomognu: možda su se spremali obaviti određene vjerske rituale. Tada bi riskirali da postanu ritualno nečisti, ako bi čovjek bio mrtav. Ipak, Isus u mnogim prilikama kritizira vjerske vođe zbog stavljanja vjerskih pravila ponašanja iznad obveze da se uvijek čini dobro.

Početak teksta Molitvene osmine govori nam kako se učitelj zakona htio opravdati. Svećenik i levit u prisposobi smatrat će svoje ponašanje opravdanim. Koliko smo mi kao kršćani spremni ići dalje od konvencionalnoga? Ponekad nas naša crkvena i kulturološka kratkovidnost može spriječiti da vidimo što se dobrog otkriva kroz

živote i svjedočanstva sestara i braće iz drugih kršćanskih tradicija. Kada otvorimo oči da vidimo kako se Božja ljubav otkriva kroz naše su-kršćane, približavamo im se i tako hodimo ka dubljem jedinstvu s njima.

Ova Isusova prispodoba ne samo da nas poziva da činimo dobro, nego i da proširimo svoju perspektivu. Što je dobro i sveto ne učimo samo od onih koji dijele naš konfesionalni ili vjerski svjetonazor, nego često i od onih koji su drugačiji od nas. Dobri Samaritanac često je onaj kojeg ne očekujemo.

MOLITVA

Gospodine Isuse Kriste, s tobom smo na putu jedinstva. Ne daj da skrenemo pogled od potrebitih i pomози nam da širom otvorimo oči za njih. Daj da se zaustavimo na putu kroz svoje živote i budemo raspoloživi za našu ljudsku braću, da im previjamo rane i da, djelujući na taj način, u njima doživljavamo tvoju prisutnost, ti koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

5. DAN

»Sažali se pa mu pristupi i povije rane«
(Lk 10, 34).

**Gospodine, pomози nam da vidamo rane
i vraćamo nadu**

Drugi biblijski tekstovi:
Joel 2, 23-27; Psalam 104, 14-15, 27-30

RAZMATRANJE

Dobri Samarijanac učinio je ono što je mogao sa svojim vlastitim sredstvima: izlio je vino i ulje na čovjekove rane, previo ih i podigao ga na svoje vlastito jahaće živinče. Štoviše, obećao je za njega podmiriti sve troškove. Kad svijet gledamo očima Samarijanca, svaka situacija može biti prilika da se pomogne potrebitima. Ovdje se otkriva ljubav. Primjer milosrdnog Samarijanca potiče nas da se zapitamo kako trebamo odgovoriti svojim bližnjima. Dao je vino i ulje i izliječio čovjeka, davši mu nadu. Što mi možemo dati da bismo sudjelovali u Božjem djelu iscjeljivanja slomljenog svijeta?

Ta se slomljenost i u svijetu našega vremena očituje u neizvjesnosti, strahu, nepovjerenju i

podijeljenosti. Teška je blamaža i sramota da takve podjele postoje čak i među nama kršćanima. Iako slavimo sakramente i druge obrede ozdravljenja, pomirenja i utjehe, često koristeći ulje i vino, mi i nadalje ustrajemo u podjelama koje nanose rane živome Tijelu Kristovu, udovima Crkve njegove. Liječenje naših kršćanskih podjela promiče iscjeljenje naroda.

MOLITVA

Milostivi Bože, ti si izvor svake ljubavi i dobrote. Omogući nam da prepoznamo rane i potrebe naših bližnjih. Pokaži nam što mi osobno možemo učiniti da dođe do iscjeljenja. Preobrazi nas tako da svi možemo voljeti svoju braću i sestre. Pomozi nam da prevladamo prepreke podjela, kako bismo mogli pridonijeti svijetu mira za dobrobit svih ljudi. Zahvaljujemo ti što obnavljaš svoje stvorenje i vodiš nas u budućnost punu nade, ti koji si Gospodar svega, jučer, danas i u vijeke vjekova. Amen.

6. DAN

»Zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostinjac i pobrinu se za nj.«
(Luka 10, 34)

**Gospodine, preobrazi naše crkve u »gostinjce«
za prihvat onih koji su potrebiti pomoći**

*Drugi biblijski tekstovi:
Postanak 18, 4-5; Psalam 5, 11-12*

RAZMATRANJE

Za čovjeka koji je pao u ruke razbojnika brinuo se Samaritanac. Samaritanac se nije vodio predrasudama i pristranostima. Vidio je osobu u nevolji i odveo je u gostionicu. »Sutradan je izvadio dva denara i dao ih krčmaru govoreći: Čuvaj ga, i ako ti treba još za njega, platit ću ti kad opet dođem.« (Luka 10, 35)

Gostoljubivost i solidarnost bitni su u svakom ljudskom društvu. Zahtijevaju prihvat stranaca, stranaca, migranata i beskućnika. Međutim, kad smo suočeni s neizvjesnošću, nepovjerenjem i nasiljem, skloni smo ne vjerovati našim susjedi-ma. Gostoljubivost je važno svjedočanstvo evan-

đelja, osobito tamo gdje prevladava vjerski i kulturni pluralizam. Dočekati »drugog« i sam biti dobrodošao središnje je mjesto ekumenskog dijaloga. Kršćani su pred izazovom transformirati naše crkve u »gostinjske« u kojima naši susjedi mogu pronaći Krista. Takvo gostoprimstvo znak je ljubavi koje naše crkve imaju jedne prema drugima i prema svim ljudima.

Kada mi koji slijedimo Krista nadidemo svoje denominacijske tradicije i izaberemo prakticirati ekumensko gostoprimstvo, od stranaca postajemo susjedi.

MOLITVA

Oče ljubavi, u Isusu si nam pokazao značenje gostoprimstva brinući se za nas u svim našim slabostima. Pomozite nam da postanemo zajednica, koji dočekuje one koji se osjećaju napuštenima i izgubljenima, koji gradi kuću u kojoj su svi dobrodošli. Pomozite nam da tvoju bezuvjetnu ljubav naviještamo svijetu i da se približimo jedni drugima. To te molimo u jedinstvu Duha Svetoga. Amen.

7. DAN

»Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojnike?«
(Luka 10, 36)

Gospodine, pokaži nam kakvi trebamo biti naspram naših bližnjih

*Drugi biblijski tekstovi:
Filipljanima 2, 1-5; Psalam 10, 17-18*

RAZMATRANJE

Na kraju prispodobe Isus pita zakonoznanca tko se pokazao kao žrtvin bližnji. Zakonoznanac je odgovorio: »Onaj koji mu iskaza milosrđe.« On ne kaže »Samaritanac«, i možemo zamisliti da je neprijateljstvo između Samaritanaca i Židova otežavalo dati takav odgovor. Svoje bližnje često otkrivamo u ljudima od kojih bismo to najmanje očekivali, čak i u onima čija nam je imena ili podrijetlo teško izgovoriti. U današnjem svijetu, u kojem je politika polarizirana i u kojem su pripadnici različitih religija često sukobljeni jedni protiv drugih, Isus nas ovom prispodobom potiče

da prepoznamo važnost našega poziva da nadiđemo granice i zidove podjela.

Poput zakonoznanca, pozvani smo razmišljati o svojim životima, ne samo o tome činimo li dobro ili ne, nego i o tome propuštamo li, poput svećenika i levita, djelovati milosrdno.

MOLITVA

Bože sveti, tvoj Sin Isus Krist došao je na svijet da nam pokaže put milosrđa. Pomozi nam svojim Duhom da slijedimo njegov primjer u služenju potrebama sve tvoje djece, i da tako pružimo zajedničko kršćansko svjedočanstvo o tvome putu ljubavi i milosrđa. To te molimo u ime Gospodina našega Isusa Krista, koji s tobom živi i kraljuje u vijeke vjekova. Amen.

8. DAN

Nato mu reče Isus: »Idi pa i ti čini tako!«
(Luka 10, 37)

**Gospodine, neka naša zajednica bude znak
tvoga kraljevstva**

*Drugi biblijski tekstovi:
Rimljanima 12, 9-13; Psalam 41, 1-2*

RAZMATRANJE

Riječima – »idi pa i ti čini tako« – Isus šalje svakoga od nas pojedinačno kao i svaku našu Crkvu da živimo njegovu zapovijed ljubavi. Ispunjeni Duhom Svetim, poslani smo da budemo »drugi Krist« i da suosjećajno i milosrdno pristupimo ljudima koji trpe. Poput dobrog Samarijanca naspram povrijeđenoga i potrebitoga pomoći, i mi možemo odlučiti da ne odbacimo one koji su drugačiji i da umjesto toga njegujemo kulturu bliskosti i dobre volje.

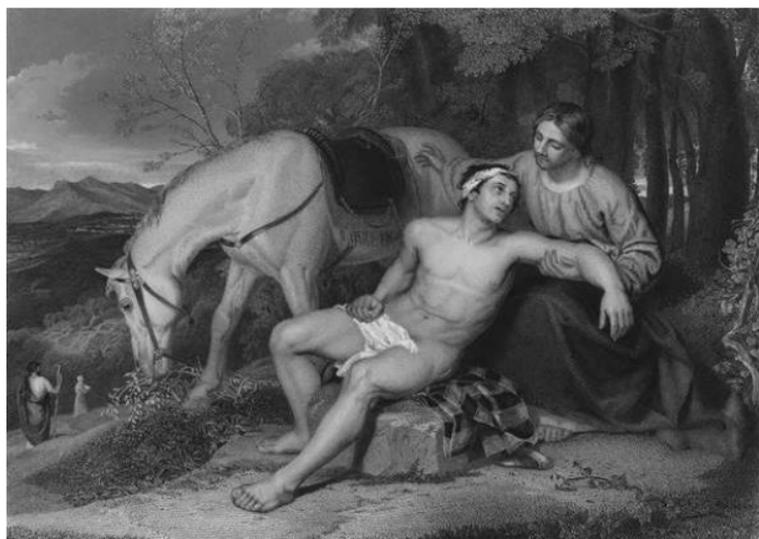
Kako Isusov poziv »idi i čini tako« utječe na moj život? Što taj Kristov poziv znači za moje odnose s pripadnicima drugih crkava? Kako možemo zajedno svjedočiti Božju ljubav na ljudski

način? Kao izaslanici u Kristovo ime (*usp. 2. Korinćanima 5, 20*), pozvani smo pomiriti se s Bogom i jedni s drugima, kako bi se ukorijenilo i raslo zajedništvo u našim crkvama i u područjima kao što je Sahel, a koja su pogođena sukobima između različitih skupina.

Kako međusobno povjerenje bude raslo, tako ćemo biti spremniji otkrivati svoje rane, uključujući i crkvene rane, i Kristova će ljubav sve više prebivati među nama i liječiti nas po našoj ljubavi i brizi jednih za druge. Zajednička težnja za jedinstvom kršćana pomaže ponovnoj izgradnji odnosa kako bi nasilje ustupilo mjesto solidarnosti i miru.

MOLITVA

Nebeski Oče, zahvaljujemo ti na daru Duha Svetoga koji nam daje život, čini nas otvorenijima jedne prema drugima, rješava naše sukobe i jača povezanost među našim zajednicama. Pomozi nam da budemo u međusobnoj ljubavi i da rastemo u želji da vjernije naviještamo poruku evanđelja kako bi svijet mogao pronaći jedinstvo i pozdravlja Kneza mira. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

DODATCI

1. EKUMENSKA SITUACIJA U BURKINI FASO

Budući da su kršćanske crkve u Burkini Faso osjećale veću potrebu za jedinstvom, osnovana su razna ekumenska tijela. To uključuje Federaciju evanđeoskih crkava i misija (FEME), s pastorom Henrijem Yieom kao predsjednikom, i Vijeće evanđeoskih crkava, misija i ministarstava (CEMMEB), protestantsku skupinu Crkava koje nisu članice FEME-a, koju vodi pastor Karim Zongo iz Međunarodne crkve u Ouagadougouu. Tu je i Udruga evanđeoskih reformiranih crkava Burkine Faso, koju vodi pastor Moumouni Ouédraogo kao i mlada udruga lokalnih zajednica. Ona je članica je Zajednice kršćanskih vijeća i crkava u zapadnoj Africi, Sveafričke konferencije crkava, Svjetske zajednice reformiranih crkava i Ekumenskog (Svjetskog) vijeća crkava. Što se tiče Katoličke Crkve, biskupske su konferencije sudjelovale na redovnom plenarnom zasjedanju Biskupske konferencije Burkine Faso i Nigera u veljači 2014. na temu ekumenizma. Biskupska konferencija je osnovala Biskupijsko povjerenstvo za ekumenski dijalog za proučavanje različitih crkvenih zajednica u Burkini Faso i za prihvaćanje dokumenta iz Lime Ekumenskog vijeća crkava iz 1982. o krštenju, euharistiji i službi. Težište istraživanja bilo je na međusobnom priznavanju krštenja i izazovima koje treba prevladati, a sa-

žetak rezultata pripremljen je u studenom 2017. u *Centru National Cardinal Paul Zoungrana*. Među kršćanima postoji živa svijest o njihovom jedinstvu u Kristu i želja da ga ponovno žive. Svjesne da podjele među kršćanima ne povrjeđuju samo Crkvu, nego i autentično nasljedovanje Krista i nas same kao kršćane, crkve u Burkini Faso su izgradile mostove i nepovratno se obvezale krenuti putem traženja ekumenizma i osluškivanja Duha Gospodnjeg.⁹

Mjesta ekumenskog dijaloga

Postoje oblici suradnje među crkvama koji promiču ekumenski dijalog. Važan primjer je rad Biblijskog društva na prevođenju Biblije, čime je ona postala dostupna na raznim jezicima zemlje. Biblija se distribuira kroz organizaciju *Biblijskih dana* ili *Biblijskih mjeseci*.

»Duhovni ekumenizam« živi se tijekom Molitvene osmine za jedinstvo kršćana, koja je u Burkini Faso poznata kao duša ekumenskog djelovanja. Tijekom Osmine župe ponekad održavaju zajedničke koncerte. Katolička Crkva i neke druge zajednice priznaju krštenje drugih kršćanskih denomi-

⁹ Usp. Papa Ivan Pavao II., *Ut Unum sint*, br. 3 (1995).

nacija koje krste vodom koristeći »trinitarnu«¹⁰ formulu. Konkretni plodovi ekumenskog dijaloga bivaju vidljivi, kako u zajedničkom razumijevanju biblijske poruke tako i u dijalogu života.

Prepoznatljive poteškoće

U nastojanjima da se postigne jedinstvo kršćana osjećaju se zapreke. U njih se ubrajaju: nedostatak motivacije i entuzijazma; postojanost stavova koje karakteriziraju obostrani strah, sumnja i nepovjerenje; nedostatak ljudi koji su obrazovani za ekumenska pitanja u crkvama; pitanje reprezentativnosti (predstavljanja); problem uzajamnog priznavanja krštenja; nedostatak foruma za akademski dijalog i zajedničkih priprava za brak, za međuvjerske parove.

Suočeni s tim poteškoćama, kršćanske crkve i denominacije Burkine Faso mogu se pridružiti papi Ivanu Pavlu II., koji je upitao koliko je dug put koji nas još dijeli od tog blaženoga dana kada će se postići puno jedinstvo u vjeri i kada ćemo

¹⁰ Obrazac krštenja u kojem se krsti u ime Oca, Sina i Duha Svetoga (*fusnota: Jure Zečević*).

moći složno slaviti Gospodinovu Svetu Euharistiju jedni s drugima.¹¹

Tračak nade

Mogući su sljedeći koraci u pravcu dubljih odnosa i pomirenja među Crkvama: intenzivirati i zajedno pripremati Molitvenu osminu za jedinstvo kršćana i druga ekumenska bogoslužja i slavlja; promicati međusobne posjete među crkvama; prevoditi službene tekstove o ekumenizmu; promicati ekumensko obrazovanje i formaciju kršćana; učiniti iskustva zajednice *Chemin Neuf* uporabljivima i korisnima za pripremu i potporu međukonfesionalnih brakova; međusobno dijeliti duhovna iskustva. Crkve moraju integrirati ekumenske inicijative u svoje pastoralne planove i promicati ekumensku formaciju pastoralnih suradnika i svih vjernika.

Za istinski ekumenski dijalog bez lažnog irenizma bitno je istinsko duhovno, pastoralno i crkveno obraćenje bez prozelitizma. Jedinstvo kršćana, koje ima ishodište i konačni cilj u ljubavi Oca, Sina i Duha Svetoga, milost je koju u molitvi moramo iskati od Boga.

¹¹ Usp. sto, br. 77.

2. KRATKO PREDSTAVLJANJE ZAJEDNICE *CHEMIN NEUF*

Zajednica *Chemin Neuf* (GCN) je katolička zajednica s ekumenskim pozivom, osnovana u Lyonu 1973. godine i sada je prisutna na pet kontinenata. Nadahnuta dinamikom Drugoga vaticanskog koncila, poput mnogih novih zajednica, ukorijenjena je i u ignacijanskoj tradiciji i u iskustvu karizmatске obnove – odnosno života u Duhu Svetome. Bračni parovi, posvećena braća i sestre, žene i muškarci iz različitih zemalja i različitih kultura odlučili su se upustiti u avanturu života u zajednici, nasljeđujući Krista. Žive u istoj gradskoj četvrti ili pod istim krovom i svakodnevno doživljavaju da ono što imaju zapravo postaje više kada to dijele. Dijeleći tko su, čini ih sve dubljom braćom i sestrama. Na jednostavnom putu zajedničke svakodnevice doživljavaju koliko je bogat susret njihovih različitosti kada prolaze kroz »posudu za taljenje« pomirenja. Iz te zajednice izvire radost i slavljenje koje je u središtu njihove zajednice.

Zajednici *Chemin Neuf*, koja je prisutna u 30 zemalja i 80 biskupija, pripada 2400 ljudi. Među njima živi 400 zavjetovane braće i sestara, među kojima 120 svećenika. Utemeljitelj zajednice je

otac Laurent Fabre. Njegov nasljednik na čelu zajednice bio je otac François Michon 2016. godine. U Burkini Faso GCN ima sedamdesetak angažiranih članova, uglavnom bračnih parova, ali također i jednog svećenika i jednu zavjetovanu sestru. (*Dodatne informacije mogu se pronaći na: <https://www.chemin-neuf.de> ili <https://bf.chemin-neuf.org>.*)

Zajednica *Chemin Neuf* ima ekumenski poziv i poslanje: »Da svi budu jedno« (*Ivan 17, 21*). »Usuđujemo se vjerovati u vidljivo jedinstvo Crkve i to prihvaćamo kao svoju zadaću da za to radimo svom svojom snagom.« (*Konstitucije Zajednice, str. 20*) Isus je prvi molio za jedinstvo, a članovi GCN-a tu molitvu čin svojom vlastitom molitvom. »Što god možemo činiti zajedno, činimo to zajedno.« Kao kršćani katolici, evangelici, slobodne crkve, pentekostalci, pravoslavci i anglikanci, oni dijele svoju svakodnevicu i žive zajedno za svoje poslanje. Čine to kako bi zajedno posvjedočili Očevu ljubav prema svoj njegovoj djeci. Na tome putu nude razne ekumenske oblike izobrazbe, pri čemu uključuju i svoje crkve i nastoje izgraditi snažne poveznice s crkvama oko sebe.

3. MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA NA NAČIN ZAJEDNICE *CHEMIN NEUF*

*(Nadahnuo molitvom opata Paula Couturiera,
jednoga od začetnika Molitve za jedinstvo kršćana
na današnji način)*

Gospodine Isuse Kriste,
ti si molio da svi budu jedno.
Molimo te za jedinstvo kršćana
po tvojoj volji i tvojim putovima.
Neka nam tvoj Duh podari
da osjećamo bol zbog podjele,
prepoznamo svoju krivnju
i nadamo se protiv svake nade.
Amen.

4. BOGOSLUŽJE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA NA NAČIN ZAJEDNICE *CHEMIN NEUF*

Simbol praznog kaleža i prazne patene

Svaki dan, članovi zajednice *Chemin Neuf* mole i traže od Isusa, po Duhu Svetome, da »osjećaju bol zbog podjele«.

Da bi to ilustrirali i doživjeli, nakon što se zajednica okupi na svojim mjestima i nakon što predmolitelj pozdravi prisutne i protumači simboliku ove posebne molitve zajednice za jedinstvo kršćana, dvije osobe u procesiji donose prazan kalež i praznu patenu i stavljaju ih na oltar, simbolizirajući time posljedice naše odijeljenosti i posljedice našega grijeha podjele. U isto vrijeme se moli za »nadu protiv svake nade«, u vjeri da ćemo se jednoga dana svi okupiti za istim stolom da zajedno lomimo kruh: »Ovo činite meni na spomen«, kao što je rekao Isus (*Luka 22, 19*).

Pjevanje Psalma 122

Dok dvije osobe s praznim kaležom i praznom patenom stoje ispred oltara prisutna zajednica pjeva Psalam 122 koji govori o putovanju, o hodočašću u Jeruzalem, sveti grad, »kao u jedno saliveni« (*Ps 122, 3*).

Tipični tijek bogoslužja

Pozdrav i pojašnjenje simbolike

Predmolitelj protumači simboliku praznog kaleža i prazne patene i ove posebne molitve za jedinstvo kršćana i potom započne molitvu.

Ulaz

Predmolitelj: Bože, u pomoć mi priteci.

Zajednica: Gospodine, pohiti da mi pomogneš.

Slava Ocu

Predmolitelj: Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetome!

Zajednica: Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Psalam 122

Pjeva se stojeći, dok dvije osobe, s praznim kaležom i praznom patenom, stoje ispred oltara.

Pozdrav Jeruzalemu

Hodočasnička pjesma. Davidova.

Obradovah se kad mi rekoše:

»Hajdemo u dom Gospodnji!«

Eto, noge nam već stoje

na vratima tvojim, Jeruzaleme.

Jeruzaleme, grade čvrsto sazđani
i kao u jedno saliveni!

Onamo uzlaze plemena, plemena Gospodnja,
po Zakonu Izraelovu,
da slave ime Gospodnje.
Ondje stoje sudačke stolice,
stolice doma Davidova.

Molite za mir Jeruzalemov!
Blago onima koji tebe ljube!
Neka bude mir u zidinama tvojim
i pokoj u tvojim palačama!

Radi braće i prijatelja svojih
klicat ću: »Mir tebi!«
Radi doma Gospodina, Boga našega,
za sreću tvoju ja ću moliti.

Pjevanje psalama

Jedan ili dva psalma, pjevaju se sjedeći, s
antifonama prije i poslije svakog psalma.

Čitanje Svetog pisma

Za vrijeme čitanja svi sjede. Nakon čitanja
može uslijediti propovijed, svjedočanstvo, prikaz
crkvenog ili ekumenskog događaja ili čitanje
kršćanskog autora.

Hvalospjev Zaharijin

Pjeva se stojeći, s antifonom prije i poslije hvalospjeva.

Molitve

Uključujući molbenice (ili zahvale ili blagoslove) za naše Crkve, njihove voditelje ili za određenog voditelja ili određeni kršćanski događaj.

Molitva za jedinstvo kršćana

Gospodine Isuse Kriste,
ti si molio da svi budu jedno.
Molimo te za jedinstvo kršćana
po tvojoj volji i tvojim putovima.
Neka nam tvoj Duh podari
da osjećamo bol zbog podjele,
prepoznamo svoju krivnju
i nadamo se protiv svake nade.
Amen.

Oče naš

Završna molitva

Blagoslov

Predmolitelj: Blagoslivljajmo Gospodina.

Zajednica: Bogu hvala.

5. BIBLIJSKE TEME MOLITVENE OSMINE

<i>Godi- na</i>	<i>Tema</i>	<i>Biblijsko mjesto</i>	<i>Pripremna skupina za molitveni materijal</i>	<i>Mjesto (i zemlja) održavanja pripremnog skupa</i>
1968.	NA HVALU SLA- VE NJEGOVE	Ef 1,14		
1969.	NA SLOBODU POZVANI	Gal 5,13		<i>Rim (Italija)</i>
1970.	BOŽJI SMO SURADNICI	1 Kor 3,9		<i>Nieder- altaich (SR Njemačka)</i>
1971.	ZAJEDNIŠTVO DUHA SVETOGA	2 Kor 13,13		<i>Rim (Italija)</i>
1972.	ZAPOVIJED VAM NOVU DAJEM	Iv 13,34		<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1973.	GOSPODINE, NAUČI NAS MOLITI	Lk 11,1		<i>Opatija Montserrat (Španjolska)</i>
1974.	I SVAKI ĆE JEZIK PRIZNATI: ISUS KRIST JEST GOSPODIN!	Fil 2, 113		<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1975.	VOLJA OČEVA: UGLAVITI U KRISTU SVE	Ef 1,3-10	<i>Skupina iz Australije</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1976.	BIT ĆEMO NJEMU SLIČNI, POZVANI POSTATI ŠTO JESMO	1 Iv 3,2	<i>Skupina Karipske konferencije crkava</i>	<i>Rim (Italija)</i>

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2024.

1977.	ZAJEDNO USTRAJATI U NADI	Rim 5,1-5	<i>Skupina iz Libanona, usred gra- đanskog rata</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1978.	VIŠE NISTE TUĐINCI	Ef 2,13-22	<i>Ekumenska skupina iz Manchestera</i>	<i>Manchester (Engleska)</i>
1979.	SLUŽITE JEDNI DRUGIMA NA SLAVU BOŽJU	1 Pt 4,7-11	<i>Iz Argentine</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1980.	DOĐI KRALJEVSTVO TVOJE!	Mt 6,10	<i>Ekumenska skupina iz Berlina (DR Njemačka)</i>	<i>Milano (Italija)</i>
1981.	JEDAN DUH – RAZLIČITI DAROVI – JEDNO TIJELO	1 Kor 12,3b-13	<i>Iz Graymoor Fathers, USA</i>	<i>Ženeva (Švicarska)</i>
1982.	DA SVI NAĐU SVOJ DOM U TEBI, GOSPODINE	Psalam 84(83)	<i>Iz Kenije</i>	<i>Milano (Italija)</i>
1983.	ISUS KRIST – ŽIVOT SVIJETA	1 Iv 1,1-4	<i>Ekumenska skupina iz Irske</i>	<i>Céligny (Bossey), (Švicarska)</i>
1984.	POZIV NA JEDINSTVO PO KRIŽU NAŠEGA GOSPODINA	1 Kor 2,2 i Kol 1, 20		<i>Venecija (Italija)</i>
1985.	IZ SMRTI U ŽI- VOT S KRISTOM	Ef 2,4-7	<i>Iz Jamajke (Jamaica)</i>	<i>Grandchamp (Švicarska)</i>
1986.	BIT ĆETE MI	Dj	<i>Iz Jugoslavije</i>	<i>(Jugoslavija)</i>

5. Pregled biblijskih tema Molitvene osmine

	SVJEDOCI	1,6-8	(Slovenija)	
1987.	SJEDINJENI U KRISTU – NOVO STVORENJE	2 Kor 5,17-6,4a	<i>Iz Engleske</i>	<i>Taizé (Francuska)</i>
1988.	LJUBAV BOŽJA IZGONI STRAH	1 Iv 4,18	<i>Iz Italije</i>	<i>Pinerolo (Italija)</i>
1989.	IZGRAĐIVATI ZAJEDNIŠTVO: JEDNO TIJELO U KRISTU	Rim 12,5-6a	<i>Iz Kanade</i>	<i>Whaley Bridge (Engleska)</i>
1990.	DA SVI BUDU JEDNO, DA SVI-JET UZVJERUJE	Iv 17	<i>Iz Španjolske</i>	<i>Madrid, (Španjolska)</i>
1991.	HVALITE GOSPODINA, SVI PUCI!	Psalam 117 (116) i Rim 15,5-13	<i>Iz Njemačke</i>	<i>Rotenburg an der Fulda (SR Njem.)</i>
1992.	JA SAM S VAMA U SVE DANE... POĐITE DAKLE	Mt 28,16-20	<i>Iz Belgije</i>	<i>Bruges (Belgija)</i>
1993.	RAĐATI PLODOVIMA DUHA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA	Gal 5,22-23	<i>Iz Zaira</i>	<i>Zürich (Švicarska)</i>
1994.	KUĆA BOŽJA: POZVANI BITI JEDNO SRCE I JEDNA DUŠA	Dj 4,23-37	<i>Iz Irske</i>	<i>Dublin (Republika Irska)</i>
1995.	KOINONIA: ZAJEDNIŠTVO S BOGOM I JEDNIH S DRUGIMA	Iv 15,1-17	<i>Vjera i ustrojstvo</i>	<i>Bristol (Engleska)</i>
1996.	EVO, NA VRATI-	Otkr	<i>Iz Portugala</i>	<i>Lisabon</i>

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2024.

	MA STOJIM I KUCAM	3,14-22		(Portugal)
1997.	UMJESTO KRISTA ZAKLINJEMO: DAJTE, POMIRITE SE S BOGOM!	2 Kor 5,20	Nordijsko ekumensko vijeće	Stockholm (Švedska)
1998.	DUH POTPOMAŽE NAŠU NEMOĆ	Rim 8,14-27	Iz Francuske	Pariz (Francuska)
1999.	ON ĆE PREBIVA- TI S NJIMA: ONI ĆE BITI NAROD NJEGOVI, A ON ĆE BITI BOG S NJIMA	Otkr 21,1-7	Iz Malezije	Samostan Bose (Italija)
2000.	BLAGOSLOVLJEN BOG, KOJI NAS BLAGOSLOVI U KRISTU	Ef 1,3-14	Srednjoistoč no Vijeće crkava	La Verna (Italija)
2001.	JA SAM PUT I ISTINA I ŽIVOT	Iv 14,1-6	Iz Rumunjske	Vulcan (Rumunjska)
2002.	U TEBI JE IZVOR ŽIVOTNI	Ps 36,5-9	CCEE ¹² i CEC ¹³	Augsburg (Njemačka)
2003.	IMAMO OVO BLAGO U GLINENIM POSUDAMA	2 Kor 4,4-18	Iz Argentine	Los Rubios (Španjolska)
2004.	MIR VAM SVOJ DAJEM	Iv 14,23-31	Iz Aleppa (Sirija)	Palermo (Sicilija)
2005.	KRIST, JEDINI	1 Kor	Iz Slovačke	Piestaňy

¹² CCEE: Vijeće europskih biskupskih konferencija.

¹³ CEC: Konferencija europskih crkava.

5. Pregled biblijskih tema Molitvene osmine

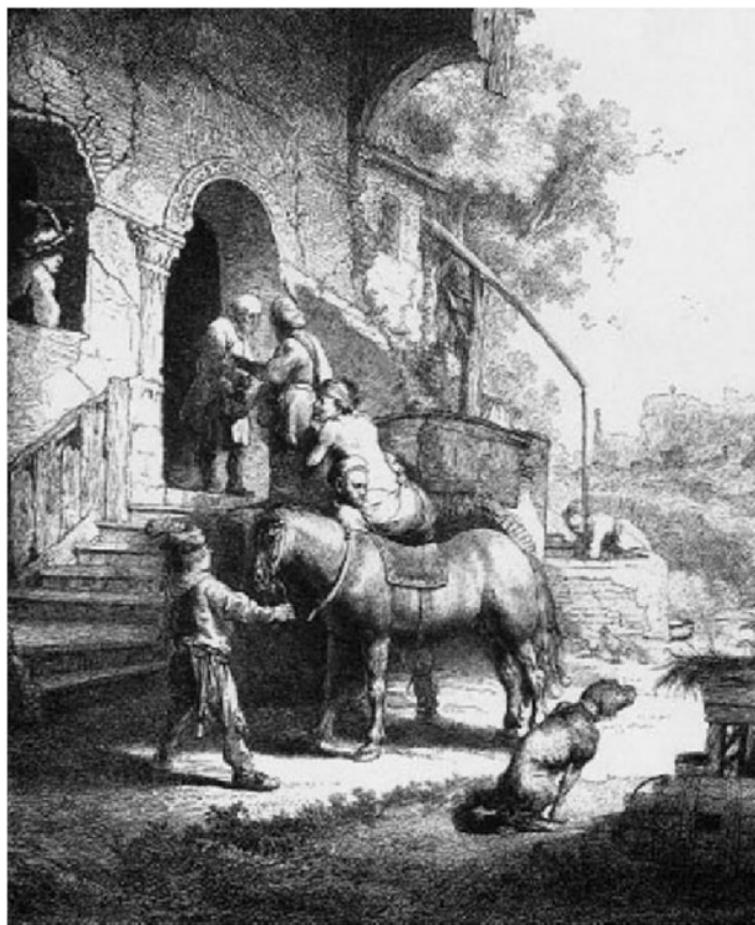
	TEMELJ CRKVE	3,1-23		<i>(Slovačka)</i>
2006.	JER GDJE SU DVO- JICA ILI TROJICA SABRANA U MO- JE IME, TU SAMI JA MEĐU NJIMA	Mt 18,18-20	<i>Iz Irske</i>	<i>Prosperous, Co. Kildare (Irska)</i>
2007.	GLUHIMA DAJE ČUTI, NIJEMIMA GOVORITI!	Mk 7,31-37	<i>Iz Južne Afrike</i>	<i>Faverges (Francuska)</i>
2008.	MOLITE BEZ PRESTANKA	1 Sol 5,(12a) 13b-18	<i>Iz Sjedinje- nih amer. Država</i>	<i>Graymoor Garrison (SAD)</i>
2009.	DA BUDU KAO JEDNO U TVOJOJ RUCI	Ez 37,15- 19.22- 23.24b	<i>Iz Koreje</i>	<i>Marseilles (Francuska)</i>
2010.	VI STE TOMU SVJEDOCI	Lk 24	<i>Iz Škotske</i>	<i>Glasgow (Škotska)</i>
2011.	BIJAHU POSTOJANI U NAUKU APO- STOLSKOM, U ZA- JEDNIŠTVU, LO- MLJENJU KRUHA I MOLITVAMA	Dj 2, 42-47	<i>Iz Jeruzalema</i>	<i>Saydnaya (Sirija)</i>
2012.	SVI ĆEMO SE IZ- MIJENITI POBJE- DOM GOSPODI- NA NAŠEGA ISUSA KRISTA	1 Kor 15,51-58	<i>Iz Poljske</i>	<i>Varšava (Poljska)</i>
2013.	S ĆIME ĆU DOĆI PRED GOSPODINA	Mih 6,6-8	<i>Iz Indije</i>	<i>Bangalore (Indija)</i>
2014.	ZAR JE KRIST RAZDJELJEN?	1 Kor 1,1-17	<i>Iz Kanade, Pierrefonds</i>	<i>Villa Saint Martin</i>

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2024.

2015.	KAŽE JOJ ISUS: DAJ MI PITI!	Iv 4,1-42	<i>Iz Brazila</i>	<i>São Paulo</i>
2016.	POZVANI NAVIJEŠTATI SILNA DJELA GOSPODNJA	Usp. 1 Pt 2,9-10	<i>Ekumenska skupina iz Latvije</i>	<i>Riga (Latvija)</i>
2017.	POMIRENJE – LJUBAV NAS KRISTOVA OBUZIMA	Usp. 2 Kor 5,14-20	<i>Ekumenska skupina iz Njemačke</i>	<i>Wittemberg (Njemačka)</i>
2018.	DESNICA TVOJA, GOSPODINE, SNA- GOM SE PRODIČI	Izl 5,1-21	<i>Karibi</i>	<i>Nassau (Bahami)</i>
2019.	TEŽI ZA SAMOM ZA PRAVDOM	Pnz 16,11-20	<i>Indonezija</i>	<i>Jakarta</i>
2020.	ISKAZIVAHU NAM NESVAKIDAŠNJE ČOVJEKOLJUBLJE	Dj 27,18- 28,10	<i>Malta</i>	<i>Tal-Virtu Rabat (Malta)</i>
2021.	OSTANITE U MOJOJ LJUBAVI I DONOSIT ĆETE MNOGO RODA	Iv 15,1-17	<i>Švicarska</i>	<i>Zajednica Grandchamp p (Neuchâtel)</i>
2022.	VIDJESMO GDJE IZLAZI ZVIJEZDA NJEGOVA PA MU SE DOĐOSMO POKLONITI	Mt 2,1-12	<i>Online-susret Vijeća crkava Bliskog istoka</i>	<i>Bejrut, (Libanon)</i>
2023.	UČITE SE DOBRIM DJELIMA: PRAVDI TEŽITE	Iz 1,12-18	<i>Vijeće Crkava Minnesota</i>	<i>Minnesota (SAD)</i>
2024.	LJUBI GOSPODI- NA BOGA SVOJE- GA... I SVOGA	<i>(Lk 10, 25-37)</i>	<i>Ekumenska skupina iz Burkiné Faso</i>	<i>Burkina Faso (i zajednica Chemin Neuf)</i>

5. Pregled biblijskih tema Molitvene osmine

	BLIŽNJEGA KAO SEBE SAMOGA		(Afrika)	
--	------------------------------	--	----------	--

6. KLJUČNI DATUMI IZ POVIJESTI MOLITVENE OSMINE ZA JEDINSTVO KRŠĆANA

- Oko 1740. U Škotskoj se pojavljuje pentekostalni pokret, povezan sa Sjevernom Amerikom, čiji je poziv na obnovu vjere uključivao molitve za sve Crkve i sa svim Crkvama.

- 1820. Vlč. James Haldane Stewart objavljuje *Naznake za sveopće jedinstvo kršćana u obliku izljeva Duha – Hints for the Outpouring of the Spirit.*

- 1840. Vlč. Ignatius Spencer, obraćenik na katoličanstvo, predlaže *Savez molitve za jedinstvo.*

- 1867. Prva Konferencija anglikanskih biskupa u Lambethu u Uvodu završne Rezolucije naglašava potrebu molitve za jedinstvo.

- 1894. Papa Lav XIII. potiče praksu *Molitvene osmine za jedinstvo* u okviru blagdana Duhova (Pedesetnice).

- 1908. Prvo održavanje molitvene *Osmine za jedinstvo Crkve* u siječanjskom terminu i na današnji način, na poticaj anglikanca vlč. Paula Wattsona, koji je potom prihvatio puno sakramentalno zajedništvo u Katoličkoj Crkvi.

- 1926. Pokret *Vjera i ustrojstvo* počinje objavljivati *Prijedloge za molitvenu osminu za jedinstvo kršćana* u terminu uoči Duhova.

- 1935. U Francuskoj se katolički svećenik Paul Couturier zauzima za *Sveopći tjedan molitve za jedinstvo kršćana* baziran na zajedničkoj molitvi za »jedinstvo kakvo Krist želi, sredstvima kojima On želi«.

- 1941. Odbor *Vjera i ustrojstvo* premješta termin na siječanjski, kako bi se podudarao s ranijom katoličkom inicijativom, da bi kršćani obiju grana mogli moliti u isto vrijeme godine.

- 1958. Ekumenski centar *Kršćansko jedinstvo* iz Liona u Francuskoj započinje pripravu materijala za *Tjedan molitve* u suradnji s Povjerenstvom *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava.

- Papa Pavao VI. i Patrijarh Atenagora I. u Jeruzalemu, mole zajedno Isusovu molitvu »da svi budu jedno« (Iv 17, 21).

- 1964. *Dekret o ekumenizmu* Drugoga vaticanskog sabora ističe da je molitva duša ekumenskog pokreta i potiče obilježavanje *Tjedna molitve za jedinstvo*.

- 1966. Povjerenstvo *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava i *Tajništvo za jedinstvo kršćana* (danas *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana*) odlučuju zajedno pripravljati službeni tekst za *Molitvenu osminu*.

- 1968. Prva puta je molitva za jedinstvo slavljena na temelju teksta kojeg su zajednički pripremili *Vjera i ustrojstvo* i *Tajništvo za promicanje jedinstva kršćana* (danas *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana*).

6. Ključni datumi iz povijesti Molitvene osmine

- 1975. Prvi puta se molitva za jedinstvo slavi na temelju nacрта teksta kojeg je pripremila jedna lokalna ekumenska skupina: početni nacrt te je godine načinila ekumenska skupina iz Australije.

- 1988. Materijali za *Molitvenu osminu za jedinstvo* korišteni su na uvodnom bogoslužju prigodom osnutka *Kršćanskog saveza Malezije*, tijela koje povezuje veće kršćanske skupine u toj zemlji.

- 1994. Tekst za 1996. godinu pripravljen je u suradnji s laičkim ekumenskim Udrugama kršćanske mladeži: Kršćanskom udrugom muške mladeži (YMCA) i Kršćanskom udrugom ženske mladeži (YWCA).

- 2001. Dana 22. travnja, čelnici Vijeća europskih biskupskih konferencija (*CCEE*) i Konferencije europskih crkava (*CEC*) u Strassburgu potpisali *Ekumensku povelju (Charta oecumenica)* koja u drugom poglavlju, br. 5, pod naslovom *Zajednički moliti* potiče »da se molitvom i bogoslužjem produbi duhovno zajedništvo između Crkava i moli za vidljivo jedinstvo Crkve Kristove«, ali i realistički konstatira: »U nekim Crkvama postoje rezerve naspram zajedničkih ekumenskih molitvi. No mnoga ekumenska bogoslužja, zajedničke pjesme i molitve, naročito Očenaš, obilježavaju našu kršćansku duhovnost.«

- 2004. *Papinsko vijeće za promicanje jedinstva kršćana* (Katolička Crkva) i Povjerenstvo *Vjera i ustrojstvo* Ekumenskog vijeća crkava (WCC) postižu sporazum koji veoma koristi jačanju suradnje, da će materi-

jale za *Molitvenu osminu za jedinstvo* u engleskoj i francuskoj inačici biti zajednički i pripreman i objavljivan.

- 2008. U cijelom svijetu je obilježena stoljetnica *Molitvene osmine za jedinstvo kršćana*.
- 2010. U Edinburgu i drugdje u svijetu obilježena stoljetnica Misijske konferencije, koju neki uzimaju kao početak suvremenog ekumenskog pokreta.

7. ZNAČAJNIJI DATUMI IZ NAŠE EKUMENSKE I MEĐURELIGIJSKO-DIJALOŠKE BAŠTINE

•1617.-1683. U Hrvatskoj i drugim europskim zemljama živi i djeluje svećenik Juraj Križanić, erudita, koji zalažući se za pomirenje i sjedinjenje katolika i pravoslavnih na za ono vrijeme neuobičajeno tolerantan način postaje rani preteča suvremenog ekumenizma.

•1815.-1905. U Hrvatskoj živi i djeluje Josip Juraj Strossmayer, biskup đakovački ili bosanski i srijemski, preteča suvremenog ekumenizma, čije je zalaganje za pomirenje i jedinstvo crkava vidljivo i iz posvetnog natpisa iznad glavnih ulaznih vrata katedrale-bazilike koju je podigao u Đakovu: »*Slavi Božjoj, jedinstvu crkava, slogi i ljubavi naroda svoga*«.

•1851. Mariborski biskup Anton Martin Slomšek utemeljio *Bratovštinu sv. Ćirila i Metoda* s namjerom promicanja *ćirilometodskog pokreta* i molitve za sjedinjenje pravoslavnih i katolika na hrvatskom i slovenskom prostoru.

•1896. U Zagrebu počinje izlaziti časopis '*Balkan*' – *jedinstvu i bratskoj slozi* kojega je pokrenuo *papinski komesar* za uniju na Balkanu sarajevski nadbiskup Josip Stadler i kojemu je glavni urednik sveučilišni profesor A. Breščenski, a suradnici su među ostalim ljubljanski biskup A. B. Jeglič, križevački vladika J. Drohobeczky i A. Jagatić (časopis prestaje izlaziti 1903.).

•1924. Generalni vikar zagrebačke nadbiskupije, Dominik Premuš, tekstom *Svjetska molitvena oktava*,

objavljenom u *Katoličkom listu*, br. 2 od 10. siječnja 1924., godište 75/1924., na str. 24., poziva na sudjelovanje u molitvi za jedinstvo tijekom Svjetske molitvene osmine, uz preporuku nadbiskupa Antuna Bauera i biskupa Dionizija Njaradija.

- 1927. U kronici osječkog kapucinskog samostana zabilježeno da je u samostanskoj crkvi održana »svjetska oktava molitvena pro unione omnium catholicorum et acatholicorum«, sukladno tadašnjim crkvenim zakonima i običajima (monokonfesionalne naravi).

- 1962. Hrvatski benediktinac Martin Kirigin u časopisu *Služba Božja* (br. 4) objavljuje članak *Što je irenizam?* u kojemu potiče na zaživljavanje ekumenizma na našim prostorima.

- 1964. Peteročlano izaslanstvo bogoslova, studenata *Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu*, posjećuje 15.-17. veljače *Pravoslavni bogoslovski Fakultet u Beogradu*, i također, uzvratno, peteročlano izaslanstvo studenata *Pravoslavnog Bogoslovske fakulteta U Beogradu* posjećuje 8.-9. ožujka zagrebačku bogosloviju i *Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu*.

- 1964. Đakovački biskup mons. Stjepan Bäuerlein osniva *Dijecezanski odbor za sjedinjenje crkava*, u čijem su sastavu predsjednikom Rudolf Šverer, tajnik Ćiril Kos i još četiri člana.

- 1966. Zadnjeg dana Molitvene osmine, 25. siječnja, biskup Frane Franić, u splitskoj katedrali

7. Značajniji datumi iz naše ekumenske baštine

održao ekumensku molitvu za jedinstvo s predstavnicima Srpske Pravoslavne Crkve u Dalmaciji.

- 1966. Zadnjeg dana Molitvene osmine, 25. siječnja, biskup Frane Franić, u splitskoj katedrali održao ekumensku molitvu za jedinstvo s predstavnicima Srpske Pravoslavne Crkve u Dalmaciji.

- 1966. Izlazi prvi broj ekumenskog biltena *Poslušni Duhu*.

- 1967. u Zagrebu objavljen hrvatski prijevod *Ekumenskog direktorija*.

- 1967. Biskupska Konferencija osniva *Biskupsku komisiju za ekumenizam*, na čelu s kardinalom Franjom Šeperom kao predsjednikom i prof. dr. sc. Tomislavom Šagi-Bunićem kao tajnikom, koja je 1970. preimenovana u *Vijeće za ekumenizam BKJ*.

- 1967. Susret kardinala Franje Šepera i vrhovnog starješine muslimana u SFRJ reis-ul-uleme Hadži Sulejmana ef. Kemura, 14. rujna, u Zagrebu.

- 1968. Susret najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Šeperom i patrijarhom Germanom, 26. lipnja u Srijemskim Karlovcima.

- 1968. U kapucinskoj crkvi u Osijeku se počinju organizirati ekumenske molitve i susreti svećenika i vjernika različitih kršćanskih crkava i zajednica grada i okolice (multikonfesionalne i interkonfesionalne naravi).

- 1974. Biskupska konferencija upućuje »*Pastirski poziv svim članovima Katoličke Crkve u Jugoslaviji na oživljavanje ekumenskog Duha i nastojanja*«.
- 1974. Na *Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu* osnovana katedra ekumenske teologije.
- 1974. U Mariboru se od 23. do 26. rujna održao Prvi od kasnijih osam *Međufakultetskih ekumenskih simpozija*, na kojima su svake druge godine sudjelovali *Katolički Bogoslovni fakultet u Zagrebu*, *Teološka fakulteta iz Ljubljane* i *Pravoslavni bogoslovski fakultet u Beograd (KBF u Zagrebu nije sudjelovao na devetom, zadnjem simpoziju)*.
- 1975. Na proslavi Dana *Pravoslavnog bogoslovske fakulteta u Beogradu* sudjelovali i izaslanici *Katoličkog bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu*.
- 1975. U Beogradu se, povodom pedesete obljetnice postojanja beogradske nadbiskupije, 22. studenog 1975. susreću zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić i srpski patrijarh German.
- 1984. Biskupska konferencija objavljuje dokument *Pastoralne upute o brakovima među kršćanima različitih vjeroispovijesti*.
- 1984. U Zagrebu, u kontekstu pripreme za Nacionalni Euharistijski kongres, započinje prakticanje Molitvene osmine na način postaja u crkvama i bogoslužnim prostorima u gradu nazočnih konfesija: Katoličke, Pravoslavne, Evangeličke i Baptističke. On se, uz

povremena odstupanja u pogledu crkava sudionica, ustalio sve do danas.

- 1985. Povodom 1100. obljetnice smrti sv. Metoda Biskupska konferencija objavljuje dokument *Sveti Metod – apostol i učitelj Slavena*.

- 1985. U Zagrebu održan 14. interkonfesionalni susret redovnica Katoličke Crkve, te pravoslavnih, evangeličkih i reformiranih crkava.

- 1985. Fakultetsko vijeće Katoličkog Bogoslovnog Fakulteta u Zagrebu, na sjednici 14. prosinca, ustanovljuje *Institut za ekumensku teologiju i dijalog*.

- 1985. Susret kardinala Franje Kuharića sa srpskim patrijarhom Germanom 25. svibnja, povodom 200. obljetnice pravoslavne crkve u Karlovcu.

- 1987. Kardinal Kuharić 16. veljače posjećuje srpskog patrijarha Germana u Beogradu, a navodi se da je to bio njihov sedmi međusobni susret.

- 1991. Susreti najviših crkvenih izaslanstava predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, prvo 7. svibnja u Srijemskim Karlovcima, a potom i 24. kolovoza u Slavonskom Brodu.

- 1992. Susret najviših crkvenih izaslanstva predvođenih kardinalom Franjom Kuharićem i srpskim patrijarhom Pavlom, 23. rujna, u Ekumenskom institutu u Bosseyu kraj Ženeve.

- 1992. Ekumenski i međureligijski susret izaslanstva predvođenih vrhbosanskim nadbiskupom

Vinkom Puljićem, srpskim patrijarhom Pavlom i reis-ul-ulemom hadži efendijom Jakubom Selimoskim, 24.-26. studenog, u Ermatingenu i Zürichu.

- 1994. Susret kardinala Franje Kuharića i nadbiskupa vrhbosanskog Vinka Puljića sa srpskim patrijarhom Pavlom i ruskim patrijarhom Aleksejem II., 17. svibnja 1994., u Sarajevu.

- 1997. U Zagrebu je 23. siječnja održan prvi Susret visokih predstavnika crkava u Hrvatskoj, na kojem je među ostalim osnovan *Ekumenski koordinacijski odbor crkava u Hrvatskoj* (EKOCUH) kao interkonfesionalno radno tijelo u kojem surađuju Katolička, Srpska Pravoslavna, Evangelička, Reformirana, Baptistička i Evandeoska Crkva.

- 1998. Prvi poratni susret Komisija za dijalog Hrvatske biskupske konferencije i Svetog arhijerejskog sabora Srpske pravoslavne Crkve, 18. studenog, u Zagrebu.

- 2001. U Zagrebu, 5. veljače, održan prvi od ukupno devet do 2021. održanih multilateralnih međureligijskih susreta visokih predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj, na kojima uz visoke predstavnike kršćanskih crkava u Hrvatskoj sudjeluju i predstavnici židovske i islamske vjerske zajednice.

- 2006. Obnovljena dugogodišnja praksa uzajamnog pohađanja izaslanstava *Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu* i *Pravoslavnog*

bogoslovske fakulteta Univerziteta u Beogradu povodom Dana Fakulteta.

- 2006./2007. U Zagrebu se održava *Europski susret mladih* kao postaja »Hodočašća povjerenja na zemlji«, kojega je pokrenula ekumenska zajednica iz Taizéa.

- 2007./2008. Odlukama nadležnih fakultetskih vlasti na *Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu* i na *Pravoslavnom bogoslovskom fakultetu Univerziteta u Beogradu* pojedine teološke kolegije na oba fakulteta započinju zajedno predavati katolički i pravoslavni profesori.

- 2014. U Mariboru, od 16. do 18. listopada, uz sudjelovanje i *Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, održan »Međunarodni ekumenski simpozij *Teologija u dijalogu*«, povodom 40. godišnjice prvog međufakultetskog ekumenskog simpozija 1974. godine.

- 2019. Susret svih petorice episkopa Srpske pravoslavne Crkve u Hrvatskoj i petorice predstavnika Hrvatske biskupske konferencije na čelu s predsjednikom Želimirom Puljićem održan je 17. siječnja 2019. u Požegi, na kojem je usvojena značajna i zapažena zajednička Izjava.

- 2019. Povodom Dana sjećanja na žrtve holokausta (Jom Hašoa), prva zajednička molitva četvorice predstavnika vjerskih zajednica u Hrvatskoj održana je 2. svibnja u Jasenovcu i na njoj su sudjelovali glavni rabin Židovske vjerske zajednice Bet Israel u

MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2024.

Hrvatskoj Kotel Da-Don, mitropolit zagrebačko-ljubljanski Porfirije Perić, požeški biskup Antun Škvorčević, te muftija Aziz ef. Hasanović, predsjednik Mešihata islamske zajednice u Republici Hrvatskoj.

- 2020. U zagrebačkoj katedrali, 19. siječnja, na ekumenskoj molitvi, uz sudjelovanje kardinala Josipa Bozanića (Katolička Crkva), mitropolita Porfirija Perića (Srpska pravoslavna Crkva), protojereja stavrofora Kirka Velinskog (Makedonska pravoslavna Crkva), biskupa Branka Berića (Evangelička /luteranska/ Crkva, biskupa Petera Sena (Reformirana kršćanska kalvinska Crkva i pastora Ivica Horvata (Baptistička Crkva), sudjeluju i predsjednik Komisije biskupskih konferencija Europske unije (COMECE-a) kardinal Jean-Claude Hollerich i predsjednik Konferencije europskih Crkava (KEK-a) pastor Christian Krieger sa delegacijama koje predvode.

- 2020. U zagrebačkim Remetama, dana 3. listopada, u povodu globalne ekumenske inicijative »Vrijeme stvorenog«, održan je prvi Ekumenski glazbeno-molitveni susret »Za očuvanje planeta Zemlje i zdravlja ljudi«, u organizaciji Povjerenstva Zagrebačke nadbiskupije za ekumenizam i dijalog i Udruge za očuvanje planeta »I stvori Bog zemlju«, uz sudjelovanje predmolitelja iz pet kršćanskih crkava zagrebačkog područja: Katoličke, Srpske pravoslavne, Evangeličke (luteranske), Reformirane kršćanske kalvinske i Baptističke Crkve.

- 2021. U Zagrebu, dana 10. prosinca, u organizaciji Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

7. Značajniji datumi iz naše ekumenske baštine

održan *Međunarodni znanstveni ekumenski simpozij »Dvadeseta obljetnica Ekumenske povelje«* na kojem je sudjelovalo 11 predavača sa 10 teoloških fakulteta i visokoškolskih ustanova, iz pet europskih zemalja (Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovenija i Njemačka), iz triju kršćanskih tradicija (katoličke, pravoslavne i reformacijske).*

* Valja imati u vidu da kod popisa ove naravi nije moguće pobrojiti niti sva niti najznačajnija zbivanja i da je riječ o izboru kod kojega je nemoguće izbjeći nepotpunost i subjektivnost (*fusnota: Jure Zečević*).

8. EKUMENIZAM NIJE – EKUMENIZAM JEST

Ekumenizam nije politika.

- Ekumenizam je dublja vjernost Isusu Kristu i Crkvi.

Ekumenizam nije fronta ujedinjenih kršćana protiv ateista.

- Ekumenizam je skupni kršćanski napor za obraćenjem srca.

Ekumenizam nije popuštanje u vjeri, odricanje vlastite prošlosti ni skrivanje vjerskih razlika.

- Ekumenizam je skupni napor kršćana za dubljim poznavanjem vlastite baštine i poštivanjem tuđih vjerskih vrednota; ekumenizam je razgovor među kršćanima na »ravnoj nozi«.

Ekumenizam nije »vrbovanje« pristalica za vlastitu zajednicu.

- Ekumenizam jest napor da svi – različiti – postanemo što bliži Isusu Kristu i tako bliži jedni drugima i svim ljudima.

Ekumenizam nije »moda«.

- Ekumenizam je znak duboke i prave vjere.

Ekumenizam nije smišljena taktika.

- Ekumenizam je nadanje da će Bog udijeliti milost obraćenja svijetu.

Ekumenizam nije sud nad kršćanskom prošlošću.

- Ekumenizam je vjera u kršćansku budućnost.

*(Ekumenizam nije, ekumenizam jest,
Kana, 2/1984, str. 5)*

SADRŽAJ

Četrdeseta obljetnica Molitvene osmine za jedinstvo kršćana u gradu Zagrebu na način višekonfesijskih postaja (<i>Jure Zečević, OCD</i>)	5
Temeljni biblijski tekst Osmine 2024. godine	13
Organizatorima <i>Molitvene osmine za jedinstvo kršćana</i> ...	15
Uvod u temu Molitvene osmine za 2024. godinu	19
Priprema materijala za <i>Molitvenu osminu 2024.</i>	29
Uvod u molitveno slavlje	33
Red molitvenog slavlja	35
Teme, biblijska čitanja i razmatranja za <i>Osam dana</i>	53

Dodatci

1. Ekumenska situacija u Burkini Faso	75
2. Kratko predstavljanje zajednice <i>Chemin Neuf</i>	79
3. Molitva za jedinstvo kršćana na način zajednice <i>Chemin Neuf</i>	81
4. Red molitvenog slavlja za jedinstvo kršćana na način zajednice <i>Chemin Neuf</i>	82
5. Pregled biblijskih tema <i>Molitvene osmine</i>	87
6. Ključni datumi iz povijesti svjetske <i>Molitvene osmine za jedinstvo kršćana</i>	95
7. Značajniji datumi iz naše ekumenske i međureligijsko-dijaloške baštine	99
8. Ekumenizam nije – ekumenizam jest	109

40